Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...-hээ гарана. | № 81 (18104) | 1989 оной апрелиин 7, пятница | Сэн 3 мүн.

М. С. ГОРБАЧЕВОЙ КУБАДА ЕРЭЭД БАЙhАН ТУХАЙ

...(ТАСС). Апрелиин ... Гаванын Ар... ...йондо ажалдаа ... ...йаhан олон ...дуда барилга... ...ска малгайтай ...ураная багахан ...гшүүд олон ...бачев hамган... ...Кубын Ком... ...Политбюро... ...Эхэнэрнүү... ...түрүүлэгшэ ...нин 4-дэ ба... ...ааар ерэбэ. ...ананууд Кубын ...дприяти, эмхи ...эмхидхэгдэн ...юм. Имагтал ...тоо гэр ...нүүлгые хүсэг... ...ридалдэ ороод... ...ийнуудай нэ... ...ршадтэй хани ...лдэбэ. ...ов: Ажал хэ... ...яаналб... ...: hайнаар яба... ...ханзнхайбди. ...барилгашад бэ... ...ажануудаг бү... ...ы баяртай. ...100 мянга ша... ...даг. Хэдэн мян... ...тор байраар ду... ...барилгашад хөө... ...Түрүүн тэдэнэртэ ...рокалнуудые, ту... ...колнуудые, шу... ...булы юумэ үгэ... ...ов: Өөhэдөөе ...н абсдагбта? ...ракрачуудай за... ...засагай муни... ...нуудай мэдэлдэ ...н, харин башэ... ...та үгтэдаг. ...нев барилгашад... ...нгэжэ хэлэбэ: ...өөhэдөө барил... ...ыгай hайн ба гэ... ...тургөөр барил... ...рөөнуудые аба... ...ны бултандатнаи ...ргүүдээ на... ...ны байандатнаи ...ноондэб гэхэдэ, ...ааандай гараар ...ю юм. ...ногэндэ гое hай... ...гдэнэн гурбан ...ок хүнүүдэй ан... Энэ хадаа hайн ...ашадай ажалаа... ...ов: «Гэр бүлын ...рограммын үндэ... ...ксэ зубшэлэлгүү... ...ра багахан бри... ...ин болзор соо ...тор берийнан бай... ...Ракель Кандебат ...адые үгтаба. Тэ... ...саг соо эндэ хү... ...ыдаг соо ажаhуу... ...бачев нимэ асуу... ...ороэндэ хандаба: ...ороэ та хэды хү... ...ыбта? ...ние, 141 бүлые. ...бачев: Удэртөө ...бые үзэдэгбта? ...ыкультаци соогоо ...12—15 хүнэй бэ... ...ороэрөө дүтэ ша... ...ороэ ажаhуудаг хү... ...ыбта. ...нев: Танай ажал ...кабайдалай нимэ ...юрилгатой бай... ...н. Минии панаа... ...ханаага гэр бү... ...ногэжэлхэ hайн ...ь дулаан мэргэ... ...ншэ хүшэр бэрлэ... ...ыдаар байраараа ...ыдаар ябахадаа,

ДЭЭРЭ: республикын ... мандын гэшүүн В. Акти... на.

В. ПЛУТ...

...эмшэлдэг хүнүүдтээ Фидель бидэ хоёрhоо мэндые хүргөөрэйгты. Баяртай.

Биотехнологиин ба генно инженериин түбые Кубын эрдэм ухаанай гуламта гэжэ нэрлэдэг. М. С. Горбачев, Ф. Кастро эндэ хүрөө. Мүнөө энэ түбээ гуша гарэн түхэлэй ферментнүүдые абажа сэбэрлэдэгбди гэжэ эрдэмтэд айлшадтаа хөөрэбэ. Тэдэнэр бултадаа дэлхэйдэлгүүртэ дээгүүр hуури эзэлдэг байна. Биотехнологиин талаар Куба бусад олон орон-нүүдтай, тэрэ тоодо Советскэ Союзтай харилсаа холбоо тогтоонхой юм.

Совет хүтэлбэрилэгшэ энэ эрдэмэй түбэй коллективтэй хахасахадаа, ажалдаа амжалта түйлахыень тэдэнэртэ хүсэбэ.

Энэл үдэр Кубын ниислэл хотын Конгрессүүдэй ордон соо СССР-эй ба Кубын Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорто гар табяа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев, Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастро Рус энэ договорто гараа табиба.

М. С. Горбачевой хани ёhоной албаная хэрэгээр Кубын Республикада ерэhэнтэй дашарамдуулан зарлагдаhан Кубын Арадай засагай Национальна Ассамблейн баярай сесси Гаванын Конгрессүүдэй ордон соо болобо. Арадай засагай Национальна Ассамблейн Түрүүлэгшын уялганнуудые гүйсэдхэгшэ С. Агирре дель Кристо сессине нээгээ.

Ф. Кастро трибунада гараба. Тусхайлбал, тэрэ иигэжэ хэлэв:

Нүхэр Горбачев болон совет делегациин энэ сессидэ хабаадажа байнаниинь маанадта ехэ нэрэ хүндэтэй юм. Энэ хадаа тэрэнэй Кубада, үшөө шухала юумэниинь юуб гэбэл, Лагиин Америкэдэ түрүүшынхээ ерэhэн ушар болоно. Эб найрамдалай аша туhада мүнөөнэй совет хүтэлбэрилэгшэдэй, совет арадай гаргажа байhан хүсэлэл оролдолгонуудтүйлай ехэ, юунтэйшье жэшэгүй байна. Энэнь Октябрийн революциин илаhанай hүүлээр Ленинэй хэлэhэн үгэ соохи гайхамшагта суртал hургаалнуудые тодо наринаар бэлүүлгын хэрэг болоно. Энэ тэмсэлдэ нүхэр Горбачевой айхабтар ехэ алдар габьяатай байные, энэ талаар тэрэнэй сэсэн мэргэн, али бүхы юумэ хараада абаhан, эрэлхэг политика бэелүүлхэдээ, түйлай ехэ бэрхэшээлэл түбэгүүдые гаргаан дабажа байные мэдэрхэ ёлотойбди. Иимэ ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байhанайнь түлөө хүн түрэлтэн Советскэ Союзда, КПСС-тэ ехэ баяр баясхалан хүргэхэ байха гэжэ hананаб.

Амгалан тайбан байдал халаа бүхы ороноондта—ехэшье, багашье — эб найрамдал хангаха гэhэн удхатай гэжэ Советскэ Союз ойлгоно. Гурбадахи дэлхэйн ороноондай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ, hанаасень зобоожо байнан юумэ мэдэнэбди.

Гурбадахи дэлхэйн ороноондай бэеэ дааhан байдалые, бусад гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй байлгын гол ёёлонуудые империализмын хүндэлхын, мүнөө бии байгаа правительственнуудта эсэргүүсэн тэмсэдэг үүсэнүүдые буу зэбсэгээр хангалгаяа болюулхын тула ООН-до тэмсэхэ гээшэ манай бүхы арадуудай зорилго мүн. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзтай харилсаа гэhэн зорилго манай урда, гурбадахи дэлхэйн арадуудай болон улаасхоорондын олонниитын урда тавигдана. Бүхы дэлхэйн арад түмэн энэ тэмсэлые hайшаадаг, дэмжэдэг юм.

Орон дотороо нүхэр Горбачевэй бэелүүлжэ байдаг ажал ябуулга социализмые хүгжөөхэ, нарижуулан hайжаруулха талаар зүглүүлэгдэнхэй.

Манай ажалые улам бүри ашаг үрэ ехэтэй болгохын, бэрхэшээл түбэгүүдые, алдуу эндүүнүүдые гаталан дабахын тула бидэ эзлжээндэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргахабди.

Улаасхоорондын политикын талаар, өөhэдынгөө орон бүхэндэ бэелүүлжэ байhан ажел ябуулгын талаар бидэ Советскэ Союзтай ямаршье арсалдаа хёмороогүйбди. Хоёр тала, хоёр парти орон бүхэнэй тодорхой эрхэ байдалда марксизм-ленинизмые хэрэглэлгын гол ёёнуудые баримталдаг байна.

Шэнэ политическэ бодомжо социализм байгуулхын тула орон бүхэнэй баримталан бэелүүлдэг гол ёёные батаар хамгаалхэ ёёнтой гэжэ hананаб гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Тиигэжэ арад бүхэнэй, орон бүхэнэй бэеэ дааhан хүсэл эрмэлзэлые гүнзэгыгөөр хүндэлхэ гээшэ марксизм-ленинизмын hургаалай алтан гол ёёнон мүн болоно.

Манай хөөрэлдөөнүүд тон hайнаар үнгэрөө гэжэ Ф. Кастро тэмдэглэбэ. Аха дүү ёёной, нэгэ нэгэнэй хүндэлэгшэн оршон байдалда үнгэрөө. Хоорэлдөөнүүдэй үедэ гар табигдаhан СССР-эй ба Кубын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорые Кубын хүтэлбэрилэгшэ үндэрөөр сэгнэбэ.

Али бүхы асуудалнуудаар манай харилсаануд тон hайнаар хүгжөөгдэжэ байна. Революциfar хойшо үнгэрhэн 30 жэлэй хугасаа соо Советскэ Союзай маанадта үзүүлжэ байдаг ехэ туhаламжа тухай мүнөө ой ухаандаа орулангүй байхын аргагүй. Советскэ Союзтай саг үргэлжын, бата бэхи харилсаа холбоо тогтоогоогүй hаа, манай арадай зүрхэ сэдьхэлдэ омогорхол баяр түрүүлhэн амжалтануудые туйлажа шадахагүй байгаабди. Советскэ Союзай үнэн зүрхэнэй ехэ туhалэмжэ үзүүлhэнэй ашаар лэ манай эрхэ сүлөөе, бэеэ дааhан байдалые хамгаалхын тула шухала хүсэ шадалтай болоhон байнабди.

Коммунис партида, Советскэ Союзай арадта, хүтэлбэрилэгшэдтэ манай баяр баясхалан хэтэ мүнхын байха юм гэжэ Кубын хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэв.

М. С. Горбачевто үгэ үгтэнэ. Совет хүнүүдэй үмэнэhөө тэрэ аха дүүгэй халуун мэндые хүргөөд, Кубын баатар габьяата арадта hайн hайханиие хүсэбэ, совет делегациие хүндэмүүшэ hайнаар хүлеэн абаhанайнь түлөө, хоёр партиин, хоёр ороной ба арадуудай hаналаа нэгэдэлгые болон хани барисаае гэршэлэн харуулhан мартагдашагүй энэ хэрэгтэ сэдьхэлэйнгээ дулаае оруулhан бүхы хүнүүдтэ талархалаа мэдүүлhэн байна.

Кубын арад революци хэхые юундэ бодособ, сэрэгэй булимтараглые сухарюулан сохихо, экономическа талаар ганцаараа саардуулха ябадалые дабаха, гадзадаhаа саг үргэлжэ хашаха хабшаха ябадалые тэсэжэ гарахадань Кубада юун туhалаабгэжэ бидэ Советскэ Союзда hайн мэдэхэбди гээд совет хүтэлбэрилэгшэ хэлэбэ. Бээ даанхай байдалаа, оёнэдынгоо шэлэhэн замаар ажаhууха эрхэеэ аршалан хамгаалхаар шиидэнхэй омог ба шэн зориг-той арад зоной ажаhуудаг тула Эрхэ сүлөөгэй олтирог тэсэжэ гарда. Социализмын, арадго до ба алба хэлгын нангин үг зорилгонуудые туйлаха зорилго урдаа табиhан партиие, оронниие хүтэлбэрилхөөр революци дэбжүүлhэн байгаа. Яажа тэсэжэ гараб гэбэл, түүхын дура зоригоор XX зуун жэлэй гайхамшагта революциженнүүдэй нэгэн, суута хүби заятай хүн — нүхэр Фидель тэрэниие толгойлhон байгаа бшуу.

Кубын революци дэлхэйн олонниитэдэ сэдьхэл бодолой талаар ехэ нүлөө үзүүлhэн байна. Национально-сулөөрэлгын хүдэлөөнэй үзэгдэгүй ехээр дэлгэржэ, национальна дарлалтын ба дорожолгын түшэг тулгуурние унагааха хэрэгтэ Куба өөрынгөө жэшээгээр туhа нэмэри оруулаа. Интернациональна уялгаяа гүнзэгыгөөр мэдэрдэг ушаг дэлгэр сэдьхэлтэй, хайхарамжатай арад гэжэ кубынхид тсологдодог болонхой.

Танай зам бэлэн байгаагүй, нэгэ гартаа ажалай зэр зэмсэг, нүгөөдэ гартаа бүү барижа, хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлхэ бологдоо. Тэд нимэ эрхэ байдалдашье революциин hайн hайхан шэнжэ харагдаа — бии байhан бүхы юумэн нэн түрүүн хүибүүдтэ, залуушуулда, хүнүүдэй элүүр эзхэ ба эрдэм hураалсалтай байхын тулада үгтэhэн байгаа. Кубын дүй дүршэлэй энэ ба бусад шэнжэнүүд тэрэниие социализм байгуулха ниитэ дэлхэйн дүй дүршэлэй өөрын шаартай ба шухала хубинь болгоно гээшэ.

СССР-эй болон Кубын хоорондохи харилсаануд тухай хэлэхэдээ, совет-кубын харилсаа холбоон адли тэгшэ эрхын гол ёёнуудта түшэглэдэг, бээ дааhан байдал хүндэлдэг, хоёр талынгаа харюусалые, интернациональна ёёноор нэгэ нэгэндээ туhалха шухага байhые ойлгодог шэнжээрээ шалгардаг гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглэбэ. Манай ороннуудай, мүн үндэhэн соёл болбосоролой түүхэтэ хүгжэлтын онсо илгаанууддтай, тэдэнэй урда табигдаhан ондо ондоо янзын зорилгонуудтай, тэдэнэй улаасхоорондын байдалтай холбоотой ямар нэгэн асуудалнуудта ондо ондоогоор хандадаг байhанинь эдэ гол ёёнуудай ехэ удха шанарые нэгэшье багадуулдаггүй гэжэ ажабайдал харуулаа.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ Советскэ Союз ба Куба суглаа дабшаа. Манай арадуудай хоорондохи харилсаа холбоон, совет-кубын холбоо бариса-ан тогтууритай шэнжэтэй, ниитын хүгжэлтын бүхы гол таланнуудаар бэелүүлэгдэдэг. Үнэн эрхэнэй хани барисаан, нэгэ нэгэндээ ехэ дуратай байлга, нэгэ нэгэнэйнгээ ажал хэрэгүүдээр ёёнотойгоор hонирхохо ябадал манай арадуудые нэгэдүүлдэг. Энэнь эгээл шухала. Социалис Кубатай хани барисаатай байhанаа Советскэ Союз сэгнэдэг юм. Дэлхэй дээрэ болоhон энэ тэрэ үйлэ хэрэгүүдэй хубилалтануд манай hаналаа нэгэдэлгэдэ нүлөөлдэгтүй. Бидэ совет-кубын харилсаануудые саашадаашье хүгжөөхөөр бэлэнбди. Энэнэй тулада та бидэндэ ехэ арга боломжонууд бии гэжэ бидэ тоолодогбди.

Хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай мүнөөдэр гар табигдаhан договор үе сагаар туршагдаhан юумые батадхажа, политикын, экономикын ба соёёл талаар совет-кубын харилсаа холбоокой шэнэ хараа замуудые нээнэ гээшэ гэжэ М. С. Горбачев онсолон зааба. Энэмнай hайн, Ажабайдал байра дээрээ байнагүй. Бидэнэй хоорондохи ябуулганнуудай шанарта үе саг шэнэ эрилтэнүүдые табина. Энэнь гол түлэб экономическа харилсаануудта хабаатай — тэдэнэр бүри эршэмтэй, ашаг үрэтэй байха, манай хоёр ороннуудта, манай арадуудта ехэ ашаг үрэ үгэхэ ёёнотой. Харин мүнөөдэрэй байдал тухай хэлэхэ болсо hаа, түд бүрилдөө абаhан уялганнуудые саг соонь hайн шанартайгаар дүүргэхын тула бүүи шанга журамтай байха шухала.

Социализмын арга боломжонууд хязаргүй ехэ гэжэ бидэ эзжэнэхэйбди гээд М. С. Горбачев мэдүүлбэ. Тэд тэдэ зүндөө, өөhэдөө бэелүүлэгдэхэгүй. Түүхын шата бүхэндэ бодото байдалые зохёохы ёёнсоо бодожо үзэхэ, хүгжэлтын ябасые ойлгохо, үе сагай эрилтэнүүдтэ харюусаа политика зохёон хараалха шухала гээшэ. Өөhэдынгөө дүй дүршэлhөө энэниие мэдэхэ болонхойбди.

Манай агуухэ орон, социализмын зам түрүүлэн табиха үүргын тудаhан тэрэнэй ажалша бэрхэ ба шэн зоригтой арад XX зуун жэлдэ дэлхэйн хүгжэлтын бүхы ябасада айхабтар ехэ нүлөө үзүүлээ. Манайда хүсэтэй индустри байгуулагданхей. Манай эрдэм ухаанай ба техникын арга боломжонууд ехэ. Орондомнай ехэ эрдэм hураалсалтай, мэргэжэл шадабаритай хүнүүд бии. Энэмнай сэгнэшэгүй ехэ баялиг. Тиигэбэшье манай общество доторхи олохон юумэдэ ехэ хубилалтануудые хэхэ эрилтэ табигдана.

Энээн тушаа бодомжолжо, манай урданай ба мүнөөнэй байдалые Ленинэй захяа заабаринуудтай сасуулжа үзэхэдөө, холын гушаад онуудhаа эхилжэ социализмын гол ёёнуудые эбдэhэнтэй, хүнүүдэй ашаа туhын, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлэй, өөрын ябуулгын удха шанарые хүсэд сэгнэхэгүй ябадалтай манай бэрхэшээлнүүд холбоотой гэжэ бидэ ойлгообди. Ондоогоор хэлэхэдэ, манай байгуулалтын гол хүсые — тэрэнэй хүнүүдэй, энэрхы шэнжэтэй арга боломжонуудые хэрэглэжэ шаданагүйбди.

Ажабайдал энэ асуудалые шангаар табяа. Нэгэн гэбэл, хуушан, жэгдэ замааraа дабшаха, тиигэбэл хүгжэлтын тогтошоhон байдал саашадаа үргэлжэлхэ, экономическа, социальна, мүн политическэ байдал мухардажа, хүгжэлтэ дэбжэлтэнэ хойшоо хаюулха аюул орондомнай тохёолдохо. Нэгэн гэбэл, ехэ хүшэршье hаа, обществые революциэнно ёёноор шэнэдэхэлгын тон шухала замда орожо, энэрхы hайхан сэдьхэлэй ба хүгжэлтэ дэбжэлтын эгээл ехэ хэмжүүрнүүдтэ харюусамаар шэнэ шэнжэ шанар социализмда олгохо хэрэгтэй байгаа.

Һүүлэй хоёр жэлдэ улаасхоорондын байдал hайжаруулха талаар хубилалта болоо гэжэ саашань совет хүтэлбэрилэгшэ зааба. Ниитэ хүн түрэлтэнэй hаналаа нэгэдэлгын философидо түшэглэн, саашадаа дабшахын тула улаасхоорондын харилсаануудай бүхы гуримые хэлбэришэгүйөөр хубилган шэнэдэхэхэ хэрэгтэй. Хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ нэгэ байдалhаа нүгөөдэдэ сроhондол болшэр дээрэ байна. Тэрэнэй хубилгардаhан түхэл шэнжэ ямар байхаб гэжэ мүнөө дээрээ үридшалан хэлэхын аргагүй. Гэбэшье иимэ нэгэ зүйл ойлгосотой: үе саг таяа адли дабшадаг, эрхим hайн технологиин, эрдэм ухаанай шиидхэхы үүргын, ухаан бодолой ажалай эрэдэд дэлхэйн ороннудей оролготой холбоотой хубилалганууд hаа шухала тобшололнуудые хэhэн хүнүүд амжалта туйлаха аргатай.

Тусхай срон нютагуудта хабаатай хёмороо зуришэлдөөнүүдые гуримшуулха асуудалнуудые дайрахадаа, гадзадаhаа хамаарhанай эсэстэ, өөhэдөө мэдээд замаа шэлэхэдэнь арадуудта hаад хэхые ороноодоодол, иимэ хёмороо зуришэлдөөнүүд ехэнхидээ бии болодог гэжэ М. С. Горбачев онсолон тэмдэглэбэ. Революциие гү, али контрреволюциие гадзадаhаа баадхан дэлгэрүүлхэ ябадалые, бээ даанхай гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ гадзадын ороноодай хамааралые сагаарүүлдаг али болохо теори болон доктринануудые Советскэ Союз эрид бүруушаадаг гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Латиин Америкын туби, мүн бусад түбинүүдшье Зүүнэй ба Баруунай ороноодай хоорондохи эсэргүү тэмсэлэй газар болохо эзэргүй гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ үгэеэ үргэлжэлүүлээ. Тлателолкын договорой үндэhэ hүүри дээрэ Латиин Америкын ороноодай ядерна бүү зэбсэггүй байха эрхэ уялгын дүримүүдые батадхахын түлөө Советскэ Союз ороддоно, Урда Атлантикада амгалан тайбан байдалай ба харилсаа холбооной зоно байгуулха, Түбэй Америкэдэ, Карибска бассейндэ ба Номгон Далайн hаар хүрезлэгдэдэг Урда Америкэдэ иимэхүү зоно байгуулха асуудалые дэмжэдэг гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. Латиин Америкэдэ далайн-сэргэй, агаарай-сэргэй ба ракетнэ баазануудые байгуулха, эхэ зоние олоорнь хюдаха ядерна ба бусад янзын бүү зэбсэгүүдые эндэ түбхинүүлхэ гэжэ СССР хараалдаггүй, хараалхашьегүй, мүн иимэхүү хандаса бериматлхыень бусад гүрэнүүдые уряална гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ хэлэбэ.

Ретификациин политика, экономическа ба социальна хүгжэлтын, ажалшадай hүүдал байдалые hайжаруулха талаар хараалагдаhан тусэбүүдээ бэелүүлхэдээ амжалта туйлахыень совет хүтэлбэрилэгшэ Кубын арадта үгынгөө түгэсхэлдэ хүсэбэ.

Ф. Кастро, М. С. Горбачев гэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд hнэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар угтагдаа.

СССР-эй болон Кубын Республикын хоорондохи хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорые депутадууд баталаа.

Национальна ассамблейн сессиин hүүлээр болоhон пресс-конференци дээрэ М. С. Горбачев Ф. Кастро хоёр журналистнуудай олон тоото асуудалнуудта харюусаhан байгаа.

М. С. ГОРБАЧЕВ ЛОНДОН ОШОХОЁО МОРДОБО

ГАВАНА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачев хани ёhоной албанай хэрэгээр Кубын Республикада ерэжэ, хэhэн уулзалгануудынь, хөөрэлдөөнүүдынь апрелиин 5-да дүүрэбэ.

Хүндэтэ совет айлшанаа үдэшэхэеэ Гаванын олон мянган хүн зон эртэ үглөөнhөе хойшо үйлсэ гудамжануудта гараhан байгаа. М. С. Горбачевой, Ф. Кастрын, совет делегациин бусад гэшүүдэй hуужа ябаhан автомобильнууд мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй харуулаар үдэшэгдэн, аэропорт тээшэ шэглэбэ.

Советскэ Союзай болон Кубын Республикын Гүрэнэй тугууд Хосе Мартиин нэрэмжэтэ уласхоорондын аэропорт дээрэ намилзуулагдаhан байгаа. Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэргэшэдэй хүндэлэлэй харуул ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагдаа.

Кубын ба СССР-эй Гүрэнэй гимнүүд эздэлнэ.

М. С. Горбачев болон тэрэнэй hамган, совет делегациин гэшүүд самоледой гэшхүүрэй дэргэдэ Ф. Кастротай, Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр, армиин генерал Рауль Кастротай, Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Эхэнэрнүүдэй федерациин түрүүлэгшэ В. Эспинтэй халуун дулаанаар хахасаба.

Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Карлос Рафаэль Родригес, Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Хулио Камачо Агилера үдэшэлгын баяр ёёнолодо мүн лэ хабаадаhан байгаа.

СССР-hээ Кубын Республикада байдаг элшэн сайд Ю. В. Петров үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Яковлев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. М. Каменцев гэгшэд М. С. Горбачевтой хамта Лондон ошохоёо мордобо.

М. С. ГОРБАЧЕВ ВЕЛИКОБРИТАНИИН НИИСЛЭЛ ХОТО ЕРЭБЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачев апрелиин 5-да нютагай сагаар 23.00 часта (Москвагай сагаар апрелиин 6-най hүниин 2 часта) Гаванаhаа эндэ ерэбэ. Великобританиин королевын тусхай түлөөлэгшэ, королевскэ hахюулай лорд, Великобританиин Премьер Министр Маргарет Тэтчер болон тэрэнэй үбгэн Денис Тэтчер самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ М. С. Горбачев болон Р. М. Горбачевае уггаа.

Хэды орой болоhон байгаашье hаань, Лондоной олон тоото хун зон, элдэб оронуудай журналистнууд энэ баяр ёёнолодо хабаадаба. Королевскэ агаарай-сэргэй хүсэнүүдэй офицернүүдэй хүндэлэлэй харуул Хитроу аэропорт дээрэ жагсаагдаhан, албанай хэрэгээр эндэ ерэhэн Совет гүрэнэй толгойлогшын хүндэлэлдэ Советскэ Союзай гимн гүйсэдхэгдэhэн байгаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй арадай депутадуудай hунгалта олохон хулеэгдэгүй юумэ асарба. hунгалтын дүүрээгүй байhан ушар эдэнэй нэгэниинь болоно. Олохон hунгуулинин округуудта дахинаа hунгалта үнгэргэгдэхэ, дахинаа дуугаа үгэхэ юм. Гэбэшье мүнөө бүхы шатын Соведүүд hунгуулинин кампаниин ямараар ябуулагдаhые, тэрэнэй үрэ дүнгүудые шэнжэлжэ байна. РСФСР-эй Верховно Совет энэ талаар жэшээ болоно. Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй заседани апрелиин 5-да боложо, РСФСР-эй газар дээрэ үнгэргэгдэhэн СССР-эй арадай депутадуудай hунгалтын дүнгүудые хаража үзөө.

hунгалтын үедэ совет хүнүүд Коммунис партиин политикые, хубилган шэнэдхэлгын хараа шугамые, демократиие, олондо мэдээсэлгые үнэн зүрхэнhөө дэмжэhэн байна гэжэ тэмдэглэгдээ. hунгуулиин кампани ажалшадай политическэ эдэбхи үүсхэлэй улам үргажа байhые, ниитын hаналаа бодолой нюуса бэшэ байhые, эгээл нэрэтэй солотой хүнүүдые СССР-эй арадай депутадуудаар hунгахые эрхэтэдэй хүсэжэ байhые hунгуулиин кампани элирхэйлэн харуулба.

Заседанида хабаадагшад hунгалтын дүнгүүдые али бүхы талаhаань хаража үзэхэдөө, hунгуулиин кампанида бэлэдхэлэй, тэрэниие үнгэргэлгын үедэ гараhан орёо хурса асуудалнуудта анхарелаа хандуулhан, дутуу дунданууд болон алдуу эндүүнүүд тухай хэлэhэн байгаа. hунгалта тухай шэнэ Хуулиие бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ хабаатай асуудалнуудые тэдэнэр дэлгэрэнгыгээр шэнжэлбэ. Тэдэнэй гүйсэдхэхэ ба захиргаанай зүргааануудай хүдэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулха талаар шэглүүлэгдэhэн бодото хэмжээнүүдые тодорхойлхыень нютагай Соведүүдтэ даалгаадаа. Республика дотор hунгагшадай захяануудые хаража үзэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна.

«hунгагшадай захяануудые бэелүүлхэ талаар РСФСР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй 1987 оной июлиин 7-ной тогтоолые Башкирай АССР-тэ ямараар бэелүүлжэ байhан тухай асуудал Президиумэй заседани дээрэ зубшэн хэлсэгдээ. hунгагшадай захяануудые бэелүүлхэ, энэ хүдэлмэридэ ажалша коллективүүдые, ниитын эмхинүүдые, республикын хүн зоние здэбхитэйгээр хабаадуулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоол соогоо Башкирай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ дурадхаба.

РСФСР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй юнэдэхи сесси дээрэ оруулhан саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай дурадхалнуудые РСФСР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствын ямараар бэелүүлжэ байhан тухай асуудалые Президиумэй заседани дээрэ мүн лэ хаража үзэбэ.

Республикын гүрэнэй ажабайдалай бусад асуудалнууд зубшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

СССР-эй арадай депутадуудта кандидадууд шэнээр дэбжүүлэгдэбэ

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҮГЭ

Кабанскын районой «Селенгапромстрой» трестын коллективэй хамтын суглаае партбюрогой секретарь В. А. Калмыкин нээхэдээ, СССР-эй арадай депутадай hунгалта манай округто яахадаа дахинаа болохоёо байнаб гэжэ тайлбарилжа үгэбэ.

Тус трестын начальник А. А. Климов түрүүлэн үгэ абаба. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ: «Кабанскын национально-территориальна 522-дохи hунгуулиин округhоо СССР-эй арадай депутадта кандидадаар манай трестын барилгын 2-дохи участогай бригадир Николай Сергеевич Ануфриевые дэбжүүлхые дурадханаб. Николай Сергеевич манай коллективтэ 19-дэхи жэлээ ажаллажа ябана. Тэрэ 1948 ондо түрэhэн, дунда hургуулитай, ород, 1978 онhоо хойшо КПСС-эй гэшүүн. Эрхим ажалайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай, «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй. Н. С. Ануфриев ниитын хүдэлмэридэ ходоо эдэбхитэйгээр хабаадаг. Манай hанахада, нүхэр Ануфриев СССР-эй арадай депутадаар hунгагдахадаа, арад зонойнгоо этигэл найдабариие хэрюулжа шадаха хүн гэжэ байнаб».

Удаань тус трестын шулуушан В. Г. Грудинин барилгын 4-дэхи участогай бригадир Григорий Степанович Ивановые СССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлхые дурадхаба.

Трестын гагнуушан А. Г. Шукунов, мастер В. И. Плесоваская, бригадир М. И. Захаров болон бүсад Николай Сергеевич Ануфриевай кандидатурые халуунаар дэмжэхэ зуураа коллективэй, арад зоной этигэл найдабариие тэрэ хэрюулхал байха гэжэ тэмдэглэбэ. Хүдэлмэришэдэй үгэ бата hэмнай.

Үгэ хэлэлгэнэй hүүлээр хоёр кандидатурын али нэгыень шэлэхэ гэhэн шиидхэбэри сугпаан баталан абаба.

Олоной дуугаар СССР-эй арадай депутадта кандидадаар Н. С. Ануфриев дэбжүүлэгдэхэ болобо.

«Селенгапромстрой» трестын коллектив иимэ шиидхэбэри баталан абаба: «Кабанскын национально-территориальна 522-дохи hунгуулиин округhоо СССР-эй арадай депутадта кандидадаар трестын барилгын 2-дохи участогай бригадир **Николай Сергеевич Ануфриевые** дэбжүүлхэ».

Н. ПАВЛУЦКИЙ
КПСС-эй Кабанскын райкомой таhагые даагша.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Мал ажал хүгжөөхэ тухай асуудалнуудаар Сибириин эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй региональна зүблөөн эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэдэ боложо байна. ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн-корреспондент М. Д. Чамуха ороло үгэ хэлэжэ, зүблөөе нээгээ. Зүблөөндэ хабаадагшадай дунда Новосибирскын, Красноярскын, Кемеровэй, Эрхүүгэй, Хадата-Алтайн, Норильскын, Хакасай, Шэтын, Яхадай эрдэмтэд бии.

1988 ондо мал ажал хүгжөөхэ талаар эрдэм-шэнжэлэлгын [illegible]дэлэрнүүдэй дүнгүүд, ажахын тоосооной оршон байдалда захилнуудые бүридхэжэ баталха тухай гэhэн асуудалаар М. Д. Чамуха элидхэл хэбэ.

Эрдэм-шэнжэлэлгын дүнгүүдые ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлгын аша үрые дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухаи элидхэл Буряадай худөө ажахын эрдэмшэнжэлэлгын институтай директор, худөө ажахын эрдэмэй кандидат Б. И. Николаев хэхэдээ, тодорхой тоо, баримтануудые дурдаа.

Хонин ажалай болон эбэртэ бодо малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, малай үүлтэр hайжаруулха, hайн шанартай тэжээл элбэгжүүлхэ талаар Забайкалиин худөө ажахын эрдэмтэдэй бэдэрэлгэ, туршалганууд тухай В. С. Пименов (Шэтэ) хөөрэбэ.

Малай фермэнүүдые оньhожоруулха, бар хүсөөр хэгдэдэг ажал худэлмэри усадхаха талаар ехэ юумэ хэгдахэ ёёнотой. Юундэб гэхэдэ, хуушарhан оньhон техникые hэльбэн шэнэлхэ, улам нарижуулха талаар бэдэрэлгэнүүд ябуулагдана гэжэ Сибниптижэй туршалгын проектно-конструкторска технологическа бюрогой директор Н. А. Трусов мэдээсэбэ. Партиин ЦК-гай мартын (1989 он) Пленум

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТЭМСЭЛ ШАНГАДХАХА

КПСС-эй Кабанскын райкомой ээлжээтэ бюро боложо, 1988 оной апрелиин 2-то КПСС-эй ЦК-гаи баталан абаһан тогтоолой ёһоор «Район соо хуули буса ябадалтай тэмсэлгын байдал ба хуули ёһо хазагайруулгые һэргылхэ хэмжэнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудал бэлдэһэн комиссиин даабаяар районой прокурор А. О. Раднаев элидхэл хэ. Тиихэдэ дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник В. А. Поплевин, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэл ябуулха районно комиссиин түрүүлэгшэ, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэн орлогшо А. А. Попов гэгшэд мэдэсэл хэ.

Хүн зоной ажаһуудаг газарта, ажалша коллективүүдтэ ажалай журам бэхижүулхэ, ниитын ёһо гурим сахиха талаар хүмүүжүүлгын, һэргылэмжын хүдэлмэри партийна, ниитын эмхинүүд, нютагай Советүүд, ажахын органууд һүүлэй үедэ һулаар ябуулдаг болоо гэзэ партийн райкомой бюро тэмдэглээ. Хуули сахиха органууд ажал ябуулгаяа удаланаар хүбилган шэнэдхэнэ. Тэдээндэ даалгагдаһан үилганнуудаа гүйсэд дүүрэн бэелүүлжэ шаданагүй.

Гэм хэхэ ябадал район соо үсоернэгүй. Илангаяа хуулин наһа гүнсөөгүй үхибүүдэй дунда гэмтэ ябадал гаргаха ушар олошороо. Выдринэй поссоведэй, Кабанскын Ранжуровай, Байгал-Худериин сельсоведүүдэй харьяата газар дээрэ ниитын ёһо гурим хазагайруулха, архидаха ушар олоор үзэгдэнэ. Хаа хаанагүй райсн соо архидалгатаи, архи нэрэлгэтэй тэмсэл һуладажа байна. Партийна, совет органууд энэ талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абанагүй. Гадна ниитын эмхинүүд, илангаяа нүхэдэй сүүдүүд, эхэнэрнүүдэй советүүд энэнэндэ бага анхарал хандуулна. Тиихэдэ хуули ёһо сахиха эрхэтэй эмхинүүдшье хүдэлмэриеэ һуладуулаа.

КПСС-эй райкомой бюро эдэ бүхы дутагдалнуудые тодоруулжа тэдэниие дары уседхаха, гэмтэ ябадалтай, хуули ёһо хазагайруулгатай тэмсэхэ талаар аша үрэ ехэтэй хэмжэнүүдые абахыень хуули ёһо сахиха болон партийна совет органуудые уялгалба.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадта районой бүхы һуурин тосхонуудта хуули ёһо хазагайруулгые һэргылхэ асуудалаар полит-үдэр үнгэргэхэ шиидхэбэри партийн райкомой бюро абаба.

Тус бюрогой заседани дээрэ Кабанскын бригада-зүабарилгын участогаи начальник М. С. Шавров тоосоо. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив түсэбтэ даабаринуудаа муу бэшээр дүүргэдэг байха юм. Гэбэшье коллективэй хүдэлмэридэ горитой дутагдалнуудбии гэзэ партийн райкомой бюро тэмдэглээбэ. 1979 онһоо хойшо Кабанскда бариндажа байһан поликлиникэ ашаглагада үгэжэ шадаагүй байнаав. Кабанскын дунда һүргуулиин капитальна зүабарилга үнжагайрна. Мүн гэр байра бариха, зүабарилха хэрэг нобшоор хэгдэнэ. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха даабари дүүргэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдэн тухай нүхэр Шавровто хэлэгдэжэ, тэдэниие усадхаха гээд дурадхагдаа.

Л. ЧЕРКАШИНА,
«Байкальские огни» газетын редактор.

ШУДАЛАН ХЭРЭГЛЭХЭ

Партийн Баргажанай райкомой хоердохи пленум болоожо, «Бүхсоюзна XIX партийна конференциин шиидхэбэринүүдэй ёһоор хүдэлмэриин политическэ онол арганүүдые шудалан хэрэглэхэ талаар районно партийна организациин зорилгонууд ба ниитэ зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдхи секретарь С. Л. Гатапов хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Хойто зүгэй электросетиин директор И. П. Телятников, Хилганын колхозой парткомой секретарь Б. С. Бубеев, арадай депутэдуудай Баргажанай-Адагай поссоведэй түрүүлэгшэ И. И. Багатых, «Баргажанай үнэн» газетын редактор С. У. Подхоев, Баргажанай-Адагаи пристаниин хүдэлмэришэн Г. Г. Казка, райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай партийна организациин секретарь П. А. Мальцев болон бүсэд хабаадажа, үгэ хэлээ.

КПСС-эй райкомой ажал ябуулгын гол шухала шэглэлнүүдээр комиссинууд байгуулагдаба. Нэрлэбэл, социально-экономическа, эмхидхэлэй—партийна, үзэл-сурталай комиссинууд, экологическа комисси баталагдаба.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй-партийна, кадрнуудай хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо Н. И. Камков хабаадаба.

Пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар тусхай тогтоол бөталан абаба.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Барилгын талмайнууд дээрэ

ЭРИД ХЭМЖЭЭ АБАХА

Зураг дээрэ харуулагдаһан бариндажа байһан байрын гэр нэгэ шалтаганнаа болоожо, хараалагдаһан сёг соогоо ашаглалгада тушаагдаагүйнь. Ушарынь гэхэдэ, тус объект дээрэ ажаллажа байһан бригада хирпиисээр тон муусэ хангагдажа, хойнотуулагдаба ха юм. Локомотив-вагон зүабарилгын заводой газаа барилгын управлениин бодхоожо байһан объектнүүдтэ бэшэ, харин барилгын бусад талмайнуудта нимэ байдал тохёолдонхой. Управлениин түрүү хүдэлмэришэн П. Н. Ткаченкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив байрын энэ гэрэй барилгада хүдэлжэ байна.

— Барилгын материалгүй байхадаа, миин һуухагүйн тула ондоо объектнүүдтэ ошожо хүдэлдэгбди. Тэрэ тэндэ хирпиисын удангүй дуулһахада, һеергөө бусахаш. Барилгын талмайнуудые материалнуудаар хүсэд хангахын тула хирпиисэ үилэдбрилдэг үшөө нэгэ завод барихада яаха юм. Юуб гэхэдэ, хүдэлгэдэжэ байһан заводууд хирпиисэ хүсэд хүрэхеер үилэдбэрилнэгүй бшуу,—гэжэ бригадир П. Н. Ткаченко хэлэнэ.

2000 он болотор заводой хүдэлмэришэдые гэр байраар хангаха программа зохёогдонхой. Иимэ хүндэ эрхэ байдалда тэдэнэр энэ зорилгоёо дүүргэхын тула элдэб арга боломжонуудые хэрэглэнэ. Эдэ аргануудай нэгэн гэхэдэ, залуушуулай гэр байрын комплекс болоно. Заводой зарим залуу хүдэлмэришэд барилга хэхын тула барилгашанай мэргэжэлдэ һураһан байна. Комплексийн барилгын 1-дэхи отредай бүридэлдэ орожо, тэдэнэр түрүүшын гэр бодхоожо. Мүнөө управлениин коллектив ажахы эрхилэгын шэнэ гуримда орохсор бэлэдхэгдэй хүдэлмэри ябуулнад. Хангалгын асуудал зүбөөр шиидхэгүй һаа, энэ гуримаар һайнаар хүдэлжэ шадахагүй болоно. Юуб гэхэдэ, материалгүй байхадаа, ажалайнь бүтээсэ доошолхо салин хүлһэниинь бага болохо ха юм. Тиимэхээ хирпиисын заводуудтаи нягта холбоо тогтоохо, хэлсээ баталха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулна.

Мүнөө коммунис субботиигые үгтуулан бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: штукатур-шэрдэгшэ Л. Беляева; шэнэ гэр бариндаа; П. Н. Ткаченкын бригадын гэшүүд.

Ь. ЖАМЬЯНОВАЙ фототекст.

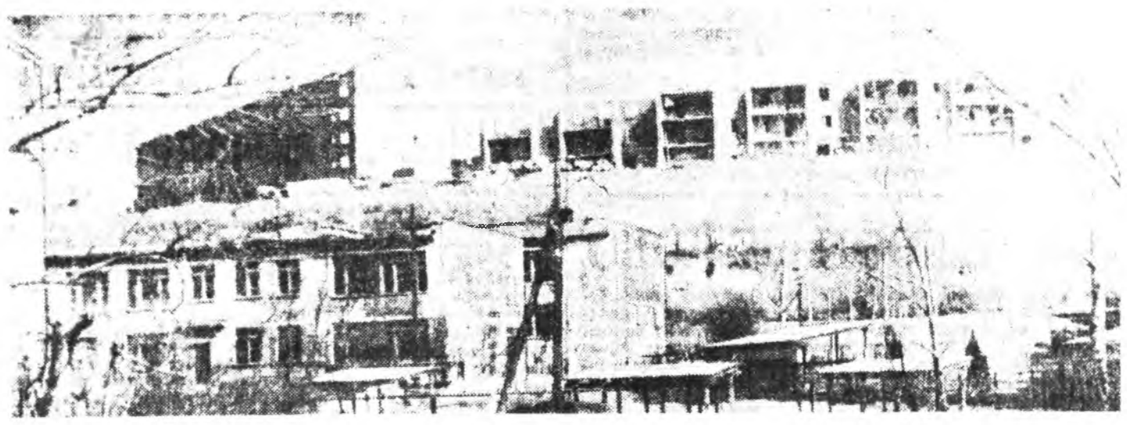

НАЦИНУУД ХООРОНДЫН ХАРИЛСААНУУД ТУХАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭХЭ КПСС-эй ЦК-гаи ПЛЕНУМЫЕ ҮГ...

II. ҮНДЭҺЭ ЯҺАТАНАЙ ХАРИЛСААНАЙ ТАЛАНУУД ТУХ...

(Түгэсхэл. Эхиниинь апрелиин 6-най номерто).

ТҮҮХЭ шэнжэлгын эрдэм ухаан, эрхэ сүлөөгэи ба адли тэгшэ эрхын түлөө хүн зоной хамтын тэмсэлэй ёһо заншалнууд, хаанта засагай дарлалтын политикын ба ород арадай түрүү үүргэ тухай зүб ойлгосо. Сибириин болон Байгал шадарай үргэн хизаар дайдые ашаглалгын хамтын дүй дүршэл хадаа ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгын эшэ үндэһэн мүн болоно.

Ород бэшэ арадуудые Россида нилүүлгые толорхойлходоо, дворянско-буржуазна историографи тэрэниие «хүсөөрөө баадхаһан» үйлэ гэжэ тобшолһон юм. Энэ тобшолол нэгэ үедэ ехэ шүүмжэлэлдэ ороһон байгаа. Россин газар дайдые үргэдхэхын тулада хаанта засаг эзэмдэлгын политика ябуулдаг байһан гэшэ. Хожомынь, ород бэшэ арадуудай Россин мэдэлдэ ороһон ушар «дан таарамжатай бэшэшье һаа, багахан хохидолтой арга байгаа» гэнэн шэнэ һанамжа 1930-дахи онуудта тараһан байна. Удаань энэ һанамжа ороной түүхын литература соо гол эшэ үндэһэниинь боложо, бата һуури эзэлээ һэн.

XVII—XIX зуун жэлнүүдтэ Сибириин заха хизаарнуудта ажаһуурһан арадуудай урда оройдоол хоёр арга байһан юм гэжэ тоологдодог байгаа. Нэгэ гэбэл, Россин империин мэдэлдэ орохо, үгы гэбэл, харинн эзэмдэгшэдэй дарлалтада орохо арганууд бии һэн ха. Түрүүшын ушарые, Росситай ниилэхэ үйлые, «дан таарамжатай бэшэшье һаа, багахан хохидолтой арга» гэжэ тоологдодог бэлэй. Түүхын эрдэм ухаанай мүнөөнэй хэмжээгээр энэ аргые хаража үзэхэдэ, тон зүб гэжэ хэлэхын аргагүй. Яагаашье һаа, ороноймнай арадуудаи хани барисаанаи түүхын эхин үндэһые «багахан хохидолтоя» байгаа гэжэ хэлэхэмнай таагүй байнал. Хэрбээ энэ үилэ хэрэгые түүхын үргэн хэмжээгээр абажа харахада, ороноймнай, тэрэ тоодо Сибириин олон тоото арадуудхаанта засагтай бэшэ, харин ород арадтай, тэрэнэй сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэи, ерэздуин хубисхалтай өөнэдынгөө хуби заяа холбоһон байна ха юм. Ород бэшэ, тэрэ тоодо Сибириин арадуудта шэлэхэ ондоо арга зам байгаагүй. Ондоо зам шэлэбэл, ехэ гэзэгэнги байдалда орожо, али бүхы талаараа доройтохо, одоол угаа үнанда хаяха байдалда орохо жэшээтэй һэн.

Энэ үилэ хэрэг хэды зуришэлдөөтэй, социальна ба национальна хашалта дарлалтатайшье һаа, жаргалта һайхан ерэздуйтэй байгаа.

Национально-үгрэнэй байгуулалтын совет дүй дүршэл хадаа интернациональна удха шанараараа ба хэм хэмжээгээрээ айхабтар ехэ өөрсэ янзын үилэ мүн болоно. Тэрэниие Сибириин арадуудай национальна автономиин жэшээ һанаһаа олон арга бии.

Национальна республикануудай байгуулагдажа байха үедэ территориальна асуудал айхабтар хурса, ороо байгаа. Автономи тухай асуудалаар Сибириин национальна хизаарнуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ехэ алдуунууд гаргагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Буряад арадай ажалшан зондо «национальна автономи хэрэгүүй» гэжэ партийн Эрхүүгэи губкомой дэргэдэхи Буряадай коммунис секциин тогтоол соо бэшэгдэнэхэй. Буряад арадай автономи тухай асуудал «ажабайдалай ямар шье шэнжэгүй» гэжэ Бурсекциин хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг байһан юм. Алас-Дурнын Республикын (ДВР) байгуулагдахада, Байгал далайнаа баруун ба зүүн тээшэ таһарһан буряадууд «амяараа ябаха заяатай, хүгжэлтын тад ондоо замуудтай болобо», саашадаа «хүгжэлтынь ондоо замуудай» бүри холодоходонь, «автономи тухай эрилтэ хэрэггүй, юуб гэхэдэ, нэгэ зариманнинь холисолдон ниилэхэ, нүгөөдэнь — социалис дэбжэлтын ерэздүй замнаа халина» гэжэ тоолодог байгаа. Тэрэ үедэ ДВР хадаа саг зуурын байгуулалта гэжэ олониинь ойлгодоггүй һэн.

Автономи хадаа революционно Россинаа холодолго болоно гэжэ Яхадай хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэд ойлгожо, яхад арадай автономито байгуулалта тухай асуудал табихань эртэ гэнэн бүрүү шидхэбэри РКП(б)-гэй губбюро дээрэ абаһан байха юм.

Сибириин арадуудай национальна гүрэнэй байгуулалта нютагай националис хүдэлөөнэй тэмсэл соогуур эхилээ һэн. Ленинскэ национальна политикын ёһо гуримуудта үндэһэлһэн Буряадай партийна организаци автономи байгуулхадаа, нютагай арадуудай ажаһуудаг хизаар дайдын хилэнүүдые, мүн нэгэ газарые ашаглажа байһан нютагжаһан ород хүн зоной һуудал байдалые хараадаа абаһан юм. Тиихэтээ хамта нэгэ арадһаа бүридэһэн, ондоо арадуудтай худалдаагүй «ниитэ нэгэн национально-территориальна байгуулалта» эмхидхэхэ тухай хэлэдэг буряад националистнуудта нютагай партийна бакеет организациинууд шанга харюу үгэжэ, ажалшадай ажабайдалай эрилтэнүүдтэй бараадуудай хани барисаанай зорилгонуудтай тааренагүй гэһэн хараа шугам бериналдаг байгаа. Тиихэдэ «Советүүдэй автономиин түлөө», «ДВР-эй түхэлэй республикын түлөө» үряалдаг яхад националистнуудта мүн лэ харюу үгтэһэн байха.

Совет автономи тухай ленинскэ үзэл бодолнууд бэелүүлэгдэн, Сибириин арадуудай национальна гүрэнэй байгуулалтануд бии болгогдожо, улам бэхижүүлэгдээ. Тиин ажабайдалай бодото эрхэ байдалнаа үламжалан, гүрбан түхэл янзаар: автономито республика, автономито область ба автономито округ болгогдон, Сибириин арадуудай хүгжөөгдөө һэн.

Зүүн Сибириин хизаарта экономическа районнуудые шэнээр бии болгохо үедэ, СССР-эй ЦИК-эй 1937 оной сентябриин тогтоолой ёһоор, Буряадай АССР-һээ таһарһан 4 аймагнаа бүрилдэһэн Усть-Ордын Буряадай автономито округтой Эрхүүгэй область эмхидхэгдээ бэлэй. Тэрэл үедэ Шэтэн областиин бии болгогдоходо, хоёр аймагнаа бүридэһэн Агын Буряадай автономито округ байгуулагдажа, тус областьдо оруулагдаа һэн. Дурсагдагша аймагуудые республикын бүридэлһөө гаргажа, областьнуудай бүридэлдэ оруулалга хедаа экономическа ба политическэ талаараа зүб шидхэбэри болоно. Ажахы эрхилэлгын социалис байгуулалтын батажаһан эрхэ байдалда хүн зоной политическэ ба соёл болбосоролой хэмжээн үргажа, интеллигенциин кадрнууд бэлдэгдэжэ, республикын түбһөө хэдэн зуугаад километр холо оршоһон нютагуудые Буряадай АССР-эй бүридэлдэ байлгаха хэрэг һалаһан байна. Гэхэтэй хамта эдэ нютагуудтүүхынгээ ба экономическа талаараа Эрхүү болон Шэтэ хотонуудтай холбоотой байгаа ха юм.

Дээрэ дурсагдаһан баримтнуудһаа үламжалан, «Восточно-Сибирская правда» газетэдэ В. Харнахоевой, Д. Дохоновой толилуулһан һанамжанууд ые буруушаанаб. Усть-Ордын автономито округой байгуулагдахада, «арадаймнай ниитэ нэгэн ба бүрин бүтэн байдал таһараа», «үндэһэн соёл болбосоролой хүгжэлтые һуладуулаа» гэжэ тэдэ мэдуулээ. Үгы-шье һаа, тус округ ямаршье үндэһэн шухала баримтагүйгөөр байгуулагдаа. Ойхоной район хадаа, Буряадай республикын ба Усть-Ордын округой хоорондохи үнанай хилэ тэмдэглэһэн тэмдэг болоно гэжэ тэдэ сэгнэнэ. Эдэ сэгнэлтэнүүд түүхын үнэн зүб байдалда яашье тааранагүй. Гадна «Усть-Ордын ба Агын автономито округуудые Буряадай республикатай дахинаа нийлүүлхэ» тухай зарим эрдэмтэдэй һанамжанууд мүн лэ үндэһэгүй бодомжолго болоно.

Хүгжэлтынгөө 50 гаран жэлэй туршада ажахын ба соёл болбосоролой талаар эдэ округуud горитой амжалтануудые түйлаа гэжэ мэдээжэ, Гэбэшье һүүлэй арбаад жэлнүүдтэ энэ талаар гээгдэлдэ ороожо эхилһэн байна. Округуудай социально-соёлой байгуулалтада үзэгдэһэн хүгжэлтэгүй үзэгдэлнүүд өөрынь эшэ үндэһэтэй. Эдэ округуудай ба Буряадай АССР-эй соёлой, эмхи зургаануудай хоорондо дутын харилсаа холбоо тогтоогоогүй байһанһаа, округуудай болон областьнуудай партийна, совет органуудай ленинскэ национальна политикые дутуу дүндануудтайгаар бэелүүлгэнэ эдэ дутагдалнууд захалһан байна.

Хоёр хэлэ адли тэгшээр хүгжөөлгэ хадаа нацинуud хоорондын ... хото тухай ехэ хөөрөө... барана. Энэ залуу годдаа ганса ... мүн политик... Ямар предприятиншэ. Тиинэ... эдэ байгуулхаб? партийна ... энэ хотодо ажаһуунууд саг ... Эдэ шухалым шукандуулха ... асуудалнууд зүб

Хоёр ... индэгдэхэ ехэстой. дэнэ ... город городой гушаалдрилсалгын ... зонон сэдьхэл ботоеэ ... бооно. Юундэб гэдэ... барилга байгша долоой ... дэгэжэ, бүхыдөө бодолой ... тушаагдахэнь ханальна ба ... мянган хүн хүдэлталануудые ... болохонь. Тиигэбэшье той ехэ ... дэнэ Хойто-Байгално. Ажабай... ошохо дурагүй. Бодотоор ... нүүрижаа. Хойарадай ... сэхьень хэлэхэдэ, эдэлэй, ... нютагынь болоод даг хэрэгсэ... түбүүдэй Усть-холбооной ... зүргаануудай ... тон нягта ... хилхэ шухала ... раа социально... лые саашадаа... лаар Буряадаг... ругуудай ... ликын зохёо... боонуудай, ... гажа байбалтай һэн.

Тобшолодо... рондын ... шэглэлнүүдээ... областьнуудай ... үзэл сурталаа... рондо нягта ... байгуулха ... Шэтэн облас... болон Усть-Ордтай республик... холбоо бари... ординационно... сагта эмхидхэ... ханаб.

ТҮҮХЭН ...

...ведуудэй ...элмэри

... жэлнүүдтэ Северо... хото тухай ехэ хөө... па нэгэ тала... барана. Энэ залуу годдаа ... мүн политик... Ямар предприятиншэ. Тиинэ... эдэ байгуулхаб? партийна ... энэ хотодо ажаһуунууд саг ... Эдэ шухалым шукандуулха ... асуудалнууд зүб

Хоёр ... индэгдэхэ ехэстой. дэнэ ... город городой гушаалдрилсалгын ... зонон сэдьхэл ботоеэ ... бооно. Юундэб гэдэ... барилга байгша долоой ... дэгэжэ, бүхыдөө бодолой ... тушаагдахэнь ханальна ба ... мянган хүн хүдэлталануудые ... болохонь. Тиигэбэшье той ехэ ... дэнэ Хойто-Байгално. Ажабай... ошохо дурагүй. Бодотоор ... нүүрижаа. Хойарадай ... сэхьень хэлэхэдэ, эдэлэй, ... нютагынь болоод даг хэрэгсэ... түбүүдэй Усть-холбооной ... зүргаануудай ... тон нягта ... хилхэ шухала ... раа социально... лые саашадаа... лаар Буряадаг... ругуудай ... ликын зохёо... боонуудай, ... гажа байбалтай һэн.

Тобшолодо... рондын ... шэглэлнүүдээ... областьнуудай ... үзэл сурталаа... рондо нягта ... байгуулха ... Шэтэн облас... болон Усть-Ордтай республик... холбоо бари... ординационно... сагта эмхидхэ... ханаб.

ТҮҮХЭН ...

«ПРОДУКЦИИН ШАНАР БА ХЭРЭГЛЭГШЫН ЭРХЭНҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА» ЛИИН ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭБДИ.

ШАДАМАРААР АШАГЛА... ХЭРЭГТЭЙ

Гусиноозерскын ГРЭС-эй хүдэлмэридэ хэрэглэгдэнэн үнан хэды сэбэрлэгдээшье һаа, Галуута нуурта ороходоо, үнынь бузарлана.

1987 оной баримта абаад харамаар. Электрын ялшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргахын тула 631.102 мянган кубометр үнан хэрэглэгдэнэн байна. Сэбэрлэлгын механическа түхеэрэлгэнүүдтэ ба сэбэрлэлгын биологическа станциһаа гараһан үнэ хараада абаагүй һаа, сэбэрлэгдэнгүй нуур руу ороһон үнанай хэмжээн энэ жилдэ өөрэгүй ехэ байгаа. Бороогой ехээр ороходо гү, али саһанай хайлаха үеэр дутын газарһаа уры горхолои үрдэжа, нуурта шудхадаг юм. Түмэр замай Гусиное озеро станциин, «Гусиноозерская» шахтын, Холбоолжоной шулуун нүүрнэнэй үүрхэйн оршоһоо үрдэһан уры нуурай ажамидараллда хэды ехэ хохидол ушаруулна гээшэб.

Гэхэ зуура Гусиноозерск хотын, бусад һуурин тосхонуудай хүн зон энэл нуурай үнаер хангагдана бшуу. Тиимэнээ мүнөө үедэ сошордуу байдал тогтоод байна.

Гидрометеорологическа обсерваториин хэнэн шэнжэлгэ-дэ анхарая. Нуурай зүүн хойто захада гэхэ гү, али ГРЭС-тэ дутэ газарта 2 дүрбэлжэн километрэй зайда нуурай үнан үбэлдөө мүльһэтэн хүрэхэеэ болинхой. Дулаан үнанай ороходо, тиингүй яахаб.

Үнанай нюруудахи температура юрын байдалайхида орходоо 13—14, өөртоо 4—5 градусаар дээшээ байба гэжэ хэмжэгдээ. Иигэжэ халуун, хүйтэнэй хубилжө байхадань, загаһанай удэхэдэ тааруу гэшэ гү? Шэнгэн түлишын толбочуудай тамаржа ябахые бэлэхэнээр өөрөөмоор

Хэзээни хэзээнээ сэбэр арюун, хүйтэн тунгалаг үнатай байһан нуурай бузарлагдахада, үнан соо ажамидардаг ургамал, амитад таарамжагүй шэнэ байдалда дадахые «ороодоо». Гэбэшье зариманнинь хосорһон байна. Үнанай нормоһоо үлүү дулаан булангуудта хорхой шумуул хэмһээ үлүү удэжэ, үсхэбэрилэгдэдэг загаһанай халдабарита үбшэнгүүдтэ нэрбэгдэхэ ушар олошоржо магад.

Үйлэдбэриин технологи нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ бии байгаа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые шанартайгаар ашаглахын тула предприятиеэ анхарха ёһотой.

«Продукциин шанар ба хэрэглэгшын эрхэнүүдые хамгаалха тухай» ... гаалха тухай ... тые зүбшэн ... һаар. Юрэнхи... хэдэ, олонни... һан энэ проек... бэритэй хэр ... шанар һайжа... нулеө үзүүлэ... бодоод үзэхэ... тамаар байна ... шэ зүйлнүүд ... һаа тус проек... гэхэдэ, проек... приятинуудта ... бэрлэлгын ... тодхогдонхойн... нартай һаймаг... гүй. Гансашье ... шэ, хэжэ, бүт... дэлмэринүүдэй ... тодорхойгоор ... һайн бэлэй.

«Бурятэнерго» ... тэлбэрилэгшэй... жо үзэхөөр са... лэлгын түхеэрэ... сэд һайнаар ... ашаглахын, нүү... лалгаһаа абары... саашадань ... хэмжээнүүдые ...

К ... республикин ... байгаа... таһаг...

...МАРША...

...жэнгэ нютаһаа со... гай методист Мэдэг... ба бэшэнэ. Хорёод ... гоо газетэдэ нэгэшье ... зөөгүй хум. Мүнөө ... ан бэшэг бэшэхэ гэ... зб. ... ба, эгэшэ, аха, дүү... ...миной аймагай Ен... ...тагта ажаһуудаг юм. ...ютаг хүдэлхэеэ ерэ... ...ан жэл болохом. ...ын жаргаһаа һай... ...юун байхаб даа! Маа... ...гэзэл хүндэтэй, га... ...ганзагадэ, хүлыемнай ...хургэнэн эжы аба хо... ...алданова Зоя Доржи... ...атуев Гарма Очиро... ...ряад үнэн» газетээр ...м, ехэ гэгшын баяр... ...ананаб.

...а хоёрнай олон жэ... ...да түрэл совхозтоо... ...байна. Эжымнай —

...СССР-эй ФИН... ...МИНИСТЕРСТ... ...Р-эй ГҮРЭНЭЙ...

...болотор гаргагдажа, ...оруулагдаад байһан ...гэй сэнтэй монетэ... ...түхэл шэнжэнүүдээр ...дасалалта ба ойн баяр... ...етэнүүдые һайн ша... ...телаараа нэмэжэ гар... ...й СССР-эй Финансын ...ство, СССР-эй Гүрэ... ...мэдэсэнэ:

...ис Германиие бута... ...Илалта түйлаһаар 20 ...йн хүндэлэлдэ (1965 ...ргагдаһан);

...ет засагай 50 жэлэй ...лэлдэ (1967 он);

...—1945 онуудта Эсэгэ ...замгаалгын Агуурхэ ...совет арадай түйла... ...тын 30 жэлэй ойн хүн... (1975 он);

...вэ Октябриин социа... ...люцин 60 жэлэй ойн ...Из (1977 он);

...бүүлинай дамда соо... ...ууцын хүнэн — СССР-...эн Ю. А. Гагаринай ...р 20 жэлэй ойн хүн... (1981 он);

...ет-болгар хани бари... ...ндэлэлдэ (1981 он);

...ет Социалис Республи... ...ай Союзай байгуу... ...р 60 жэлэй ойн хүн... (1982 он).

...л Марксын түрэһөөр ...й ойн, тэрэнэй наһа ...р 100 жэлдэ зорюулагда... (1983 он);

...бүүлинай дамда соо... ...рүүшын эхэнэрэй — ...эрхэтэн В. Н. Терешнинидэһээр 20 жэлэй (1983 он);

...дой түрүүшын хэблэг... ...Федоровой наһа ба... ...100 жэлдэ зорюулагда... (1983 он);

...С. Пушкинай түрэһөөр ...й ойдо (1984 он))

...С. Поповой түрэһөөр ...й ойдо (1984 он);

...И. Менделеевэй түрэ... ...жэлэй ойдо (1984 он);

...гэ ороноо хамгаалгын ...дайнда совет арадай ...Илалтын 40 жэлэй ойн ...дэ (1985 он);

...ууцуул ба студентнэ... ...эдэрэгэй XII фести... Москва хотодо үнэгэ...

АВИАТОРНУУД — БАРИЛГАШАДТА

ЕРЕВАН. Газарай хүдэлэлгэһөө хохидоһон үшөө нэгэ район хүрэтэр барилгашадай ба ашаанай ябаха зам хорогдоо. Армян авиаторнууд «Степанаванай» аэропортые һаяхан нээгээ.

Гэнэ үсалда ороһон нютагуудта туһаламжа үзүүлхэн тула барилгашадайнь ерэнэн хото городуудтай агаарай шэнэ зам тус районие холбохо бакна. Хүнүүдые болоод зарим ашаа зөөлгые Аэрофлод хүнгэдхэхэ хурдадхаха байха. Вахтова аргаар эндэ хүдэлжэ байһан коллективүүдэй баһал зохид болохо. Юумэ зөөхэһөө эхилэзд хабсараллгын хүдэлмэридэ хабаадаха хүрэтэр эгээл элдэб янзын хүдэлмэри дүүргэхынь тула барилгашадай мэдэлдэ вертолетууд үгтэхэ юм.

Ашаг үрэ багатай гэжэ тоологдоод, Степанаванай аэропорт хоёр жэлэй саада тээ хаагдаһан юм. Хэрэгсэл тухеэрэлгэнүүдынь ба хэлхеэ холбооной зүйлнүүд задалагдажа, ондоо тээшэ абаашагдаа һэн. Гэбэшье газарай хүдэлһэнэй һүүлээр энэ аэропортдо шэнээр хандаха баатай болоо. Самоледой буудаг талмайнуудай, бусад барилгануудай һандараагүй байһанинь һайн. Һарын туршада Степанаванай аэропортһоо самоледуудые нидхүүлдэг болохо даабари абаад, авиаторнууд 10 удэрөөр эрид тэрэниие дүүргэлэн байна.

ХАРГЫ ТҮРГӨӨР БАРИХА АРГА

МАРИУПОЛЬ (Донецкэ область). Донбассай холын һуурин тосхонууд хүрэтэр харгынуудые хямдаар ба түргөөр бариха арга зам Донецкын «Промстройниипроект» институтай Мариупольска филиалай мэргэжэлтэд дурадхаһан юм. Нютагай материалнуудые — металлургическа заводуудай болон дулаанай электростанциннуудай үлөөдэнэ харгы хушахын тулада хэрэглэжэ болохо гэжэ тэдэ хэлээ. Доменно болон булад хайлуулгын пешэнүүдээ гараһан үлөөдэнэ, ТЭЦ-үүдээ гараһан үнэнэн ба бутархай избёосхо холигдожо, мүнөөнэй автостраданын харгын хушалтада булигдахагүй бүхэ зүйл бии болгоно.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ АРАДУУДАЙ ҺАЙНДЭР

АБАКАН. Хойто зүгэй бага арад үндэһэтэздэй уласхооронодын фольклорно һайндэрые Абаканда үнгэргэхэ гэжэ шидхэгдээ. Гансашье ... -автономито ... болон областьн... ажалтанай ко... шэ, мүн хүрэ... Америкын ор... лэгшэд тэрэ... юм.

Хакасай хо... жэ ябуулга ... гараһан байн... хонидые хо... гаргахын уда... рам» гэжэ зам... дан үнэгэрэдэ... нютагай хүн зо... мурысөөнүүдые ... барилдаашад ... туршалсадаг, ... лигтэн бэлиг ... даг, гэрэй шэ... гэрнүүд ... дэг.

Энээнһээ ... һайндэр Сибири... нютагуудта ... гэгдэдэг бэлэ...

СИБИРИИН ... УУЛЗАЛ...

ЭРХҮҮ. РСФСР... үряалаар мана... байһан ... провинциин ... тай холбоо ... лаар комитедэ... ер үдэр соо ... газар дээрэ ... риинхидэй ... таланнуудтай ... гэй гүрэнэй ... айлшад хитад ... барлагдаһан ... дые хараа. Хо... шанарай болон ... хоорондо анда... хидхэгдэнэб гэ... байгаа. Бретск... гар дээрэхи ... нин заводто ... лэдбэрилгын ... жөөхэ тухай, ... худалдаа нэймэ... һалбаринуудаа ... booной арга бо... хай хөөрэлдөө...

Облгүйсэдкомой ... рэлдөөн болоо.

ШЭНЭДХЭЛГЫН ХАБАР

КПСС-эй ЦК-гаи һаа боложо дүүрэһэн Пленумэй материалнуудые хүгэгэй ажалшад анхаралтайгаар шудална. Агропромышленна комплексые бүлюу түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөөгэй ажалшадай һүүдал байдалые һайжаруулха талаар партийн хараалһан хараа шугам бултанда дүтэ, онлгосотойшье. Хүн зоние эдэ хоолоор бардамаар хангахын тула ехээр ажаллаха хэрэгтэй. Тиин энэ хүдэлмэридэ нобшоржо байха саг үгы. ТАСС-ай корреспондентнүүд ингэжэ мэдээсэнэ.

МОСКВА. Мүнөө жэлдэ ехэ эртэ хабар боложо, Москва шадарай ажахынуудай таряашадай бүхы түсэбүүдые бүрүү һүргөө. Мүнөө үедэ ажахынуудта хабараа графигаар хүдэлжэ байнхай. Наг шэбхэ полидо гаргагдна, хэрэгтэй газарта избёосхо тараагдана. Сабһанһаа эртэ сүлөөлэгдэжэ, газар тургөөр гэдэжэ, шабар шабхатай болоо. Иимэ эрхэ байдалда хүдэлхэнь хүшэр. Тиигэбэшье Раменска ба Подольско районуудта ажал хэрэгүүдынь эмхитэй һайнаар ябуулагдана.

Энэ үбэлдөө Московско областиин бүхы таряашад мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсаануудта һураа, эрхимээр хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дүй дүршэлтэй танилцаһан байна. Подрядаэр, ажахынь тоосогоор хүдэлдэг болоһониинь баһал ехээр тусаглна.

Хабараи үдэр жэл тэжээдэг гэжэ арад зон хэлсэдэг. Энэниие мартангүй, таряашад бүхы хүдэлмэри һайн шанартайгаар, болзор соснь хэхые сроддоко.

ОРЕЛ. Наратай сэлмэг час бүхэниие хэрэглэн. Орловско областиин механизаторнуудполи дээрэ ажаллана. Хабарай поли дээрэ шиир тогтоохо хүдэлмэри дүүрээ. Иимэ технологическа арга ехэ туһатай байха, юуб гэбэл, үбэлдөө Хара бэшэ хүрһэтэй урдахи нютагуудта саһан хомор байжа, газарай хүрһэнэй шиир бага юм.

Ороһо тарижа үргүүлдэг механизм коллективүүд намарай үргамалнуудай голи дээрэ үтэжүүлгэ тараажа захалаа. Мүнөө жэлдэ ороһонсой полинуудай хойноһоо 679 ерендэнэ коллективүүд харуулһалха. 816 мянган гектар таряалан тэдээндэ даалгагданхай. Энэнь намарай ба хабарай ороһото үргамалнуудай бүхы таряалангай 91 процентнь болоно.

Намарай үргамалнуудые үтэжүүлхэ хүдэлмэри тулаг ябуулагдана. Эдэ хүдэлмэрид

ПЛЕНУМЫЕ УГТУУ...

Д ТУХА...

...рондын хэрилсаан... ...па нэгэ тала болон... ...дал гансе эрдэм ... ...мөн политикын нь... ...шэ. Тиимэнээ тус... ...партийна болон... ...нууд саг урэлэ... ...хандуулха зэргэтэй...

Хоёр хэлэ гэзэ... ...дэнэ яаталгүй хоо... ...рилсалгын хэлэ... ...тэеэ зэргэ адли... ...дэлгэ хадаа арадай... ...долой ургалтада, ...бодолой ажабайда... ...нальна ба интер... ...талануудые хүгжөө... ...той ехэ удха шан... ...но. Ажабайдалай... ...бодотоор хүгжөөл... ...арадай эрдэм нүр... ...пэлэй, олондо мэдэ... ...даг хэрэгсэлнүүдэ... ...тубуудэй. Уран з... ...холбооной болон... ...зургаануудай ажа... ...тон нягта холбоо... ...хилхэ шухала. Уд... ...раа социалис, ту... ...национальна соёл... ...лые саашадань х... ...лаар Бүрэйдай авто... ...ругуудай ажалша... ...ликын зохёохы ам... ...боонуудай, зургаа... ...гажа байбалнь, ехэ... ...тай. Һэн.

Тобшолходо, на... ...рондын хэрилсаан... ...шэгэлэлнүүдээр р... ...областьнуудай бе... ...үзэл сурталай эмхи... ...рондо нягта холбо... ...байгуулха шухала. ... Шэтэн областьнуу... ...болон Усть-Ордын... ...тай республикын са... ...холбоо барисаа ... ...ординационно со... ...сагта эмхидхэхэ г... ...ханаб.

Б. С...

түүхын эрдэмэ...

Е ХАМГААЛХА» ТУХ... ЭБДИ.

...ІАГЛАХ...

...чуудай хүтэлбэрилэ... ...анхарха ёһотой.

«Продукциин шан... ...рэглэгшын эрхэнүү... ...гаалха тухай» Хуул... ...тые зүбшэн хэлсэгэ... ...һеер. Юрэнхыдөө, ...хэдэ, олониитэдэ ... ...һан энэ проект бол... ...бэриг хэр холбоо... ...шанар һайжаруулга... ...нүлөө үзүүлхэ аргы... ...бодоод үзэхэдэ, һа... ...тамаар байна. Орёд... ...шэ зүйлнүүд олон. Я... ...һаа тус проектэй... ...гэхэдэ, промышлен... ...приятнуудта барагд... ...бэрлэлгын түхеэрэ... ...тодхогдонхойшье һ... ...нартай һайнаар аш... ...гүй. Гансашье проду... ...шэ, хэжэ, бүтээжэ б... ...дэлмэринүүдэй шан... ...тодорхойгоор хэлэ... ...һайн бэлэй.

«Бурятэнерго» нэг... ...тэлбэрилэгшэдэй ни... ...жо үзэхеер саг боло... ...лэлгын түхеэрэлэгнүү... ...сэд һайнаар, шан... ...ашаглахын, нуурай у... ...лалгаһаа абархын т... ...саашадань хойшолг... ...хэмжээнүүдые абаг...

К. ГАВР...

республикын Го... байгаали зам... таһагай на...

...ЖАРШАЛНАБ

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

...ж нютаһаа со... ...методист Мэдэг... ...бэшэнэ. Хорёод ...газетэдэ нэгэшье ...ааг хум. Мөнөө ...бэшэг бэшэхэ гэ... ...ргэшэ аха, дүү... ...ной аймаган Ен... ...гга ажалуудаг юм. ...ргэ худалхэеэ ерэ... ...ны жэл болохом.

...ж жаргалһаа һай... ...байхаб даа! Маа... ...ны худэтэй, га... ...ргадэ, хүлыемнай ...рэйн эжы аба хо... ...ны Зоя Доржи... ...ны Гарма Очиро... ...ны үнэн» газетээр ...ны гэгшэн баяр... ...чанаб.

...өөрнай олон жэ... ...ны үрэл совхоздоо ...ны Эжымнай — ...ны Эжымнай «Эхэ-герой» гэһэн орденоор шагнагданхай. Эжы аба хоёрнаа олондо хүндэтэй, энэрхы һайхан үрин сэдьхэлтэй, хэзээдэшье туһа хүргэхеер бэлэн байдаг хүнүүд, бидэнээ жаргалтай, золтой ябаһай, жабхалан баяр асарһай даа гэжэ...

...ндэтэ Северо... ...ны тухай ехэ хөө... ...та. Энэ залуу го... ...ны нажа хүг... ...р предприятие... ...р байгуулхаб? ...ны ютодо ажаһуу... ...Эдэ шухалым шу... ...ны удалнууд зуб ...ны удэхэ ехөтой ...ны городой гушаад ...ной сэдьхэл бо... ...ны. Юундэб гэ... ...ны барилга байша... ...ны гэжэ, бүхыдөө ...ны гушаадахань ха... ...ны хүн хүдэл... ...ной сэдьхэл бо... ...ны Хойто-Байгал... ...ны ошохо дурагуй. ...ны нүүрижа Хой... ...ны сорьень хэлэгэдэ... ...ны гатынь болоод ...ны эндэ юу хэ... ...ны? Эгээл тү... ...ны нүүдые социт... ...ны баишангуудые ...ны хэргэтэй. БАМ-... ...ны национальна соёл... ...ны барихэ асуу... ...ны рал тебигдагаа... ...ны бшуу. Тиимэнээ ...ны гдэлсэнхан хүнүүд ...ны ийнгэ мүнөө хүрэ... ...ны байнаар. Хэрбээ ...ны одо дунда эзэр... ...ны 12 дүрбэлжэн ...ны байрын хүрэтэ... ...ны Северобай... ...ны ройдоол 6 ...ны метр талмайтай ...ны хүндэ хүрэтэ... ...ны арагуй бэга ...ны. Манай орон ...ны шүүри эзэлт... ...ны соёлой зо... ...ны ийлгануud мүнөө... ...ны баригдаагуй бай... ...ны. Транспортна ...ны инистерство, СССР-... ...ны ванай министер...

...ны дээрээ хаял... ...ны городые хүгжөөхэ ...ны үүүлээд байна. ...ны гараха хэрэг... ...ны нүүдүудай Севе... ...ны городской Со... ...ны сиюм депутадууд... ...ны нүүлэй жэлнүүдтэ ...ны инэрэн хэз, хэнэ...

ХАМТЫН ХҮСӨӨР

...шье. Һүүлэй жэлнүүдтэ нютаһай Советүүдэй үүрэг нүлөөе дэбшэлүүлхэ талаар бага бэшэ ажал ябуулганууд белүүлэгдэнэ. Илангаяа депутадууд худалмэриеэ харяа байса эдэбхижүүлэ. Хамтын хэрэгэй түлөө яһалал орододоог болоо. Ажалша коллективүүдэй урда ходол тоосоно. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд депутадуудай харюусалгые дээшэлүүлнэ. Манай городской Советдэй 75 депутат городойнгоо ажалша коллективүүд соо боложо байгаа үнэ хэрэгүүдээр ходо һонирхожо хубитаяа оруулалсана.

Северобайкальск городой социально-экономическа хүгжэлтын холын хараатай түсэб зохёоһон байнабди. Энэ түсэб зохёохо хэрэгтэ депутадуудаан булта хабаадалсажа, һанмжа, дурадхалнуудаа оруулалсаа. Бидэ городойнгоо ажалшадай һанамжа дурадхалнуудые мүн лэ харяадаа абалсаа гээшэ бэзэбди. Городнай үшөөл зөлүү. Байша оной зүн 15 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэбди. Нобшо удаанааршье һаань городнай хүгжэжэ байнхай. Худалдаа наймаанай түбэй томо корпус ашаглалгада туншаагданхай, ажалшадай зүгһөе үндэр сэгэлэлтэдэ хүртэнхэй. Столово, кафе, аптеко, библиотеко болон бусад байшангууд баригданхай.

Үнгэрһэн жэлдэ городтомнай илангаяа ехэ барилга хэгдээ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Райсной хэлхеэ холбоной байшан ашаглалгада тушаагдаа. Энэ томо байшан 32 һара соо баригдаһан байха юм. Түсэбэй ёһоор, 20 һарын туршада хэгдээ байгаа. Аяар арбан һараар үнжагайрһан болоно. Юундэ? «Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд эндэ зэмэтэй. Северобайкальскын үһан замай пристаниин корпусуud 25 һарын туршада баригдаха аад, 54 һарын туршада дүүргэгдэжэ, үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар арай шамай ашаглалгада тушаагдаа бэлэй. Барилга-хабсараягын 575 дахи поездын ОРС-ын база наймадахи жэлэй баригдажа байна. Хэзээ дүүргэгдэхэнь мэдэгдэнэгүй. Барилгашад эдэб эсын шалтагаануудые бэдэрэзэд лэ, бэе бэе дээрээ хаялсана. Зэмэтэйшүүлыень олохонь хүндэ байдаг. Байрын гэрнүүдэй, социально-соелой байшангуудай, промышленна объектнүүдэй барилга саг болзор соогоо дүүргэгдэжэ, һайн шанертайгаар тушаагдаха ёһотой. Энээнэй түлөө ганса барилгашад бэшэ, мүн депутадууд эрид шангаар тэмсэхэ ёһотой гээд һанагдана. Горсоведэй сесси гүйсэдкомой заседаниууд дээрэ барилгын объектнүүдые түргэнөөр, һайн шанартайгаар бодхоохо асуудалнууд саг үргэлжэ харагдадаг, тодорхой хэмжээ ябуулгануудаи түсэбүүд, шидхэбэринүүд абтадаг болонхоо. Депутадуудай тоосоо шагнаха гээшэ заншанхей.

«Нижнеангарсктранссстройй трестые эрхилэгшэ депутат А. П. Романов хоёр удаа горсоведэй сесси дээрэ тоосоһон байна. Северобайкальск хотын олонхи барилгые энэ трестын хүдэлмэришэд хэнэ хэ юм. Транспортна барилгашадай гэмээр лэ ехэ багашье объектнүүдэй барилга нобшорно. Депутат А. П. Романовай урда шангахан эрилтэ табигдаа. Тэрэ депутадуудай, һүнгагшадай урда дутагдалнуудаа усадхаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэб гээжэ үгэеэ үгөө юм. Манай һанахада, А. П. Романов зуб тобшолол хэжэ, барилгашадайнгаа урда шанга эрилтэ табигдаг болоо. Байрын гэрнүүд промышленна объектнүүд саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдана. Үнгэрһэн жэлдэ Северобайкальск хотодо илангаяа ехэ барилга хэгдээ. Бүхыдөө 29 мянган дурбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушаагдаба. Барилгын организацинууд, промышленна предприятинууд ёөрын хүсөөр байрын гэрнүүдые олоор баридаг болоо.

Северобайкальскын түмэр замай отделениин коллектив илангаяа шалгарна гэхэ шухала. Эдэнэр жэл бүри хоёр бүлэ айлай орохо 20 гэр ашаглалгада тушаана. Тиихэдэ Ленинградай барилгашад түмэр замшадта жэл бүри 170—200 байра барижа үгэнэ Түмэр замай отделениин коллектив тон зуб харяа шэглэлтэйгээр ажаллежа байдаг.

Северобайкальскын городской Советдэй гүйсэдкомой ёөрынгөө хүсөөр байра баридаг, ажалша коллективүүдые али бүхы талаһаань дэмжэдэг, тэдэнэртэ түһалдаг байна. Тиин барилгын газар таһалжа үгэдэг, материал, зэр зэмсэг, оньһон техникээр хангаха асуудалнуудые шидхэлсэдэг юм.

Үнгэрһэн жэлдэ манай городой ажалша коллективүүд ёөрынгөө хүсөөр 10 мянган дурбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушаагаа һэн. Байгша ондо бүри ехэ түсэб зохёогдонхой. Энэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ городской Советдэй гүйсэдком депутадуудайнгаа эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бага бэшэ ажал бэелүүлхэ болоно. Жэшээлхэдэ, 26 мянган дурбэлжэн метр талмайтай байра, түмэр замай вокзал, 700 хүнэй һууритай Соёлой ордон, локомотивна депо ашаглалгада тушаагдаха юм. Байгша ондо ашаглалгада орохо объектнүүдые депутадуудай шанга хинэлта доро абаха шидхэбэрэй һаяшаг үнгэрэгдэнэн сесси дээрэ баталагдан абтаа. Объектнүүд дээрэ депутадуудай бүлэгүүдэй штабууд байгуулагдаба. Байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые барихэ харюусалгатай асуудалнууд горсоведэй саг үргэлжэн анхарал доро байдаг.

Манай городто спортын зохид һайн комплекс баригдаха ёһотой.

Байрын гэрнүүдые 2000 он хүртэтэр бариха түсэб зохёогдожо, ойрын үдэрнүүдтэ үнгэрэгдэхэ сесси дээрэ баталагдаха юм.

Городои ажалшадые байрын гэрнүүдэр, соёлой-спортын комплекснуудаар хангаха асуудалнуудые зуб тээшэнь шидхэхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Городой ажалшадые хүдэлмэреэр хангаха асуудал мүн лэ шидхэгдэхэ ёһотой. Энэ талаар эдэбхитэй ажал бэелүүлэгдэжэ байнхай. Жэшээнь, «Туҗана» нэгэдэлэй нэгэдэхи филиал үргэдхэгдэхэ юм. Түмэр харгы гүйсэд ашаглалгада орожо байна. Ерэхэ жэлһээ хойшо БАМ-ай харгыгаар долоо дахин ехэ ашаан зөөгдэдэг болохо юм. Тиихэдэнь олон хүн түмэр харгыда хүдэлдэг болохо.

Арад зоной эрилтэ хангаха зорилготойгоор кооперативуудые эмхидхэжэ эхилэбди. Һүүлэй мэдээгээр, городтомнай 37 кооператив эмхидхэгдээд, муу бэшээр ажаллажа байна.

«Дабаан» гэжэ кооперативай коллектив хуушан хубсаһа хунар, газетэ, журналнуудые суглуулна, «Баргажан» гэжэ кооператив ажалшадай захилаар уран зурагай, гар бэлэгэй бүтээлнүүдые гое һайханаар, эрхим шанартайгаар хэжэ, олоной магтаалда хүртэжэ эхилээ. «Гурман», «Славутич» болон бусад олон кооперативай коллективүүд эдеэ хоолой зүйлнүүдые буйлуулжа, ажалшадай эрилтые хүсэд һайнаар хангаха талаар яһала ехэ юумэ хэжэ эхилээ. Кооперативуудта 160 хүн хүдэлнэ. Үнгэрһэн жэл соо 200 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдаа. Энэмнай үшөөл бага гээшэ ааб даа.

Городой ажалшадай хэрэглэмжые хүсэд һаинаар хангахын тула үшөө 50-яад кооператив эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар Северобайкальскын городской Советдэй гүйсэдком эдэбхитэй ажал бэелүүлнэ. Кооперативуудай ажал саашадань улам һайжаруулха, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха хэрэгые хүсэдөөр хангаха гэзэ манай гүйсэдкомой гол шухала зорилгонуудай нэгэнинь мүн болоно.

Северобайкальск городой ажалшад БАМ-ай объектнүүдые, байрын гэрнүүдые бодхооно. БАМ-ай харгыгаар арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа ехээр зөөхэ гэжэ эрмэлэзнэ. Энэ зорилгоо бэелүүлжэ шаданшье. Городоймнай ажалшад партийн XXVII съездын, Бүхсоюзна XIX конференциин шидхэбэринүүдые үсэд натэрүү ажалаараа бэелүүлэлсэжэ байна. Эндэ хэхэ юумэн заха хизаргүй ехэ. Городнай саашадаа улам хүгжэн һалбарха, ажалшадаймнай байдал улам һайжарха ёһотой. Энэ асуудалые зубөөр шидхэхэ хэрэгтэ манай Северобайкальскын городской Советдэй гүйсэдком депутадуудтаяа хамта бага бэшэ хүдэлмэри хэхэ байна.

Р. СТЕЛЬМАШЕНКО,
арадай депутадуудай Северобайкальскын городской Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Мүнөөдэр — Элүүр энхын бүхэдэлхэйн үдэр

УРЯАЕНЬ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭБДИ

Мүнөө жэлдэ «Элүүр энхэ тухаигаа хөөрэлдэбди!» гэһэн уряа доро элүүр энхын бүхэдэлхэйн үдэр үнгэргэдэнэ.

Кардиологуудай бүхэсэюзна научна бүлгэмэй правленииин түрүүлэгшэ, СССР-эй Минздравай үбшэ сараха медициный бүхэсэюзна эрдэм-шэнжэлэлгын түбэй директор, профессор Р. Г. Оганов ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө, энэ уряае, мүн Элүүр энхын бүхэдэлхэйн бүлгэмэй генеральна директор доктор Хироша Накашимин хандалгые бүримүһэн дэмжэнэб гэжэ мэдэхээ. Элүүр энхэ гэзэ хүн бүхэнэй, мүн олониитын эгээл үнэтэй сэнтэй баялиг мүн гэжэ хандалга ссо онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Өөһэдыигөө элүүр энхэ тухай һанаагаа табидаг больыт» гэһэн олониитын хөөрэлдөө эмхидхэхын түлөө хөрөусэха ёһотой бүлтэ хүнүүд энээн тухай һанаха эзэргэтэй.

— Һүүлэй үедэ манай обществодо хүнүүд өөһэдыигөө элүүр энхые сэгнэхэеэ болиһониинь хөлөгламаар гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Гэхэтэй хамта орон доторкай ажабайдалай бүхы талануудта хубилган шэнэдхэлгэ бэелүүлэгдэнэ, хүн бүхэн бүхы шадалаараа, шэн зориигтоогоо ажаллаха ёһотой гэһэн эрилтэ табигдана. Харин энэмнай юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, хубилган шэнэдхэлгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула хүнүүдэй элүүр энхэ, соёлой урматай байха гээшэ шухала. Элүүр энхэ тухай хэлэхэдэ, элдэб үбшэнгүудые сараха, элүүр энхэ ажабайдал тухай бодомжолдог гээшэбди. Энэмнай тодорхой бэшэ ойлгомжо, тэрэниие хүн бүхэн өөрынхөөрөө ойлгодог. Тэзд элүүр энхэ ажабайдалай тодорхой талануудта өнхаралаа хандуулбал, эдеэ хоол, соёлой урматай байха ба сэдьхэл бодолой талаар дадалга гэһэн гүрбан гол зүйлнүүдые илгажа болохо. Хүнүүдэй бэеэн һайжархэда гу, али муудахада эдэ эрхэ нухэлнүүд нүлөөлдэг байна.

Ургажа ябаа үеэнэй элүүр байха гээшэ илангаяа шухала. Багаһаань хойшо һүргалгүй юумэндэ ехэ болоһон хүниие һүргахань хүшэр ааб даа. Энэ талаар олохитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй үүрэгэнь арсашагүй ехэ. Гэбшье гаксад санитария гэгээрүүлгээр амжалта түйлдахаа гэжэ бодожо болохогүй. Бидэ, медицгүүдэй, үгэһэн заабринуудай дүүргэдэхэ аргатай байхын тула элүүр энхэ ажабайдалай эрхэ нухэсэлнүүдые байгуулха гээшэ асуудалай эгээл шухала талань болоно. Иимэ жишээ харуулая: атеросклероз сараха зорилгоор саганк тоһоной ороидо ургамалай тоһо эдидэг больыт гэжэ зубшэл үгэхэдэмнай, хүнүүд ошоод, тэрэниие худалдажа абаха аргатай байна эзэргэтэй.

Элүүр энхэ ажабайдал бадхаха гээшэ гансашье медицгүүдэй бэшэ, мүн мүнөөнэй хүүлэер ехэ эрхэнүүдтэй болоһон ажалша коллективүүдэй зорилго гэжэ тоолонобди. Энэмнай партийна, совет ба ажэхын зургаануудай, бидэнэй хүн бүхэнэй зорилго мүн.

Үшөө иимэ юумэн тухай хэлэхээр. Зөн ябадалаа гансата хубилгахын аргагүй ааб даа. Тамхи татаха ябадалтан тэмсэхэ асуудал энээнэй тодо жишээ болоно. Манай түб болоод СССР-эй Минздравай Эхын бө үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалха талаар бүхэсэюзна эрдэм-шэнжэлэлгын түб манай эхэнэрнүүдтэ хандана гэжэ мэдэхэхэ гээ һэм. Үнэ хэда гансал эрэшүүл тамхи татадаг байһан гээд тэрэн соогоо һанаулнабди. Мүнөө олсон эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли тамхи татажа, бэедэ хоротой энэ заншалай хойшолонгуудые адли амсана ха юм. Гэбшье тамхи татагга манай эрээдүйдэ — үхибүүдтэ аюул тохёолдуулна гэжэ мартажа болохогүй. Гансашье өөрынгөө бэшэ, харин үхибүүнэйнгээ элүүр энхэдэ хоро хүргэнэ ха юмта. Өөһэдөө мүн дутынгөө хүнүүдэй тамхи татахаяа болихын тула болмоор бүхы юумэ хэхые уряалжа, бидэн ханданабди. Иимэ ябадал хүнүүдэй дунда такай нэрэ хүндые үргэхэ бшуу.

З. ХРОМОВА,
ТАСС-ай корр.

Москва.

БЭЕЭ ХОРЛОХОЁО БОЛИЁЛ!

«Өөрыгөө хорлохо эрхэтэйшье һаа, бусадые хорлохо ямаршье эрхэгүйт» гэһэн үгэнүүд тамхи татадаг хүнүүдтэ сэхэ зорюулагдаһан байна. Тамхин гээшэ үни зэвэнда бим болоһон түүхэтэй. Археологууд Кипр олтирог дээрэхи Ларнака хотые малтакадаа, гурба мянганһаа бага бэшэ жэлэй саана хэгдэһэн гаапа олоһон байна. Тамхин тухай хитад бэшэг соошье хэлээтэй байхаһаа гадна гаапанда адли юумэн зуралтай байдаг гээшэ

Харин Россида 1716 ондо тамхинай түрүүшын фабрика нээгдэһэн байна. Пётр I Голландида байхадаа, тамхи татажа һураад ерээ. Россигде бусажа ерэхэдээ, тамхи худалдахые, татадаг болохыешье зубшееһэн байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Пётр хаанһаа эхилээд, мүнөө хүрэтэр тамхи татагшадай тоо зогсолтогүйгээр ургаа юм.

Эдэбхитэй тамхишан бүхэнэй үдэр соо нэгэ пачка тамхи татаад, дүрбэн жэлээр нэһаяа хороожо байхадань, хайша хэрэг, яанаб гээд байлтай гээшэ гү! Тамхишан жэлдээ 800 грамм тамхинай мохи залгидаг. Тэрэ мохин соонь саинпмерян гэжэ химиин бодос байдаг. Хэрбээ тэрэнэй хоёр миллиграммаар амитаниие таряа һаа, элдэб хабдар түргэн ургадаг байна.

Америкын Холбоото Штатуудай медицгүүдэй тодоруулһанай ёһоор орён соо дүрбэдэхи минута бүхэндэ нэгэ бөрөһөн хүнэй хүхэлэйнь шалтагаан тамхин болоно. Тиихэдэ Мюнхенэй университедэй багшанар татагдаһан сигаретэ бүхэн хүнэй нэгые 3—12 минутаар хороодог гэжэ батална. Тиимэнээ тамхишан өөрынгөө нэгые хэды жэлээр хороодогоо өөрөө тоолон тодорхойлжо болохо байна бшуу.

Тамхин соо антрацен, пирен, мышьяк болон бусад хорото бодосууд бим. Тэдэнэй дундаһаа никотин гэжэ алкалоидынь эгээл хүсэтэй хорон юм. Никотин һеел бэлэхэнээр нервэнэ системэдэ ороод, аминай түбтэ нүлөөлдэг, шуһанай даралта ехэ болгодог, һудаһанүудые үйтаруулдаг.

Тамхинай утаан гээшэ багэ бэшэ хоро хүргэдэг, шуһанай гемоглобин үсөөрүүлжэ болодог. Нэгэ пачка сигаретэ татахада, хүнэй бэе махабад руу углекислэ газ орожо, карбоксигемоглобининь 7—10 процент хүрэтэр дээшэлдэг.

Эхэ болохоёо байһан эхэнэртэ тамхин илангаяа муу гэжэ эрдэмтэд элирүүлэнхэй юм. Тамхинша эхэн үхибүүн дутуу гарадаг. Үхибүүнэйнь амилдаг органууд бусадайхиһаа үлүү түргэн үбдэдэг. Тамхи татадаг эхэнэ, согтой урматай байха гээшэ шухала. Элүүр энхэ тухай хэлэхэдэ, элдэб үбшэнгүудые сараха, элүүр энхэ ажабайдал тухай бодомжолдог гээшэбди. Энэмнай тодорхой бэшэ ойлгомжо, тэрэниие хүн бүхэн өөрынхөөрөө ойлгодог. Тэзд элүүр энхэ ажабайдалай тодорхой талануудта өнхаралаа хандуулбал, эдеэ хоол, соёлой урматай байха ба сэдьхэл бодолой талаар дадалга гэһэн гүрбан гол зүйлнүүдые илгажа болохо. Хүнүүдэй бэеэн һайжархэда гу, али муудахада эдэ эрхэ нухэлнүүд нүлөөлдэг байна.

Ургажа ябаа үеэнэй элүүр байха гээшэ илангаяа шухала. Багаһаань хойшо һүргалгүй юумэндэ ехэ болоһон хүниие һүргахань хүшэр ааб даа. Энэ талаар олохитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй үүрэгэнь арсашагүй ехэ. Гэбшье гаксад санитария гэгээрүүлгээр амжалта түйлдахаа гэжэ бодожо болохогүй. Бидэ, медицгүүдэй, үгэһэн заабринуудай дүүргэдэхэ аргатай байхын тула элүүр энхэ ажабайдалай эрхэ нухэсэлнүүдые байгуулха гээшэ асуудалай эгээл шухала талань болоно. Иимэ жишээ харуулая: атеросклероз сараха зорилгоор саганк тоһоной ороидо ургамалай тоһо эдидэг больыт гэжэ зубшэл үгэхэдэмнай, хүнүүд ошоод, тэрэниие худалдажа абаха аргатай байна эзэргэтэй.

Элүүр энхэ ажабайдал бадхаха гээшэ гансашье медицгүүдэй бэшэ, мүн мүнөөнэй хүүлэер ехэ эрхэнүүдтэй болоһон ажалша коллективүүдэй зорилго гэжэ тоолонобди. Энэмнай партийна, совет ба ажэхын зургаануудай, бидэнэй хүн бүхэнэй зорилго мүн.

Үшөө иимэ юумэн тухай хэлэхээр. Зөн ябадалаа гансата хубилгахын аргагүй ааб даа. Тамхи татаха ябадалтан тэмсэхэ асуудал энээнэй тодо жишээ болоно. Манай түб болоод СССР-эй Минздравай Эхын бө үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалха талаар бүхэсэюзна эрдэм-шэнжэлэлгын түб манай эхэнэрнүүдтэ хандана гэжэ мэдэхэхэ гээ һэм. Үнэ хэда гансал эрэшүүл тамхи татадаг байһан гээд тэрэн соогоо һанаулнабди. Мүнөө олсон эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли тамхи татажа, бэедэ хоротой энэ заншалай хойшолонгуудые адли амсана ха юм. Гэбшье тамхи татагга манай эрээдүйдэ — үхибүүдтэ аюул тохёолдуулна гэжэ мартажа болохогүй. Гансашье өөрынгөө бэшэ, харин үхибүүнэйнгээ элүүр энхэдэ хоро хүргэнэ ха юмта. Өөһэдөө мүн дутынгөө хүнүүдэй тамхи татахаяа болихын тула болмоор бүхы юумэ хэхые уряалжа, бидэн ханданабди. Иимэ ябадал хүнүүдэй дунда такай нэрэ хүндые үргэхэ бшуу.

З. ИВАНОВА,
ерач.

ХИТАД: ТОО, БАРИМТАНУУД

Шанар шалгаха талаар КНР-эй Гүрэнэй управленииин мэдээнүүдэй ёһоор, недондо жэлдэ Хитадай гадаадаһаа асарһан эд бараанда шанарай эрилтэнүүдтэ хүрэхэгүй хубинь ехэ болоһон байна. Үнгэрһэн жэлдэ управлени гадаадын ороноудаһаа эльгээгдэһэн 70 мянга гаран эд бараа шалгажа, тэдэнэй 15 шахуу процентнь муу шанартай гэжэ тоологдоһон байна. Энээнэй эсэстэ гадаадын ороноудай бизнесменүүдэнэ 100 миллион шахуу долларой яла абтаа.

Эд баравнай шанар шалгаха талаар КНР-эй гүрэнэй управлени СССР-эй, США-гай, Японой ба Англиин правительствануудай хиналтын зургаануудтай хоёр талын харилсаа холбоон тухай хэлсээ баталанхай. Мүн тэрэшэлэн дэлхэйн 60-аад гүрэнэй 200-гаад эмхи зургаануud болон компаниинуудтай ажал хэрэгэй талаар холбоо тогтоонхой.

КНР-эй Техническэ хиналтын гүрэнэй управлени муу шанартай хэдэ хэдэн янзын продукциин список туруушынхээ толилжо, иимэ продукци бүтээдэг предприятинуудые нэрлэбэ. Хитадай 10 хото городуудте түүбэрилэн хэгдэһэн шалгалтын дүнгүүдээр 37 янзын эд бараа, мүн 36 предприяти списогтэ оруулагдаа. Управленииин хүтэлбэрилэгшэдэй һанамжын ёһоор, иимэ хэмжээн продукциин шанар һайжаруулха ба хэрэглэгшэдэй зүйтэй зүб эрилтэнүүдые хангаха талаар туһална.

...ССР-эй ФИНАНСЫН ...ИНИСТЕРСТВЭҺЭЭ, ...ЭЙ ГҮРЭНЭЙ БАНКҺАА

...гаргаджа, ...лагдаад байгаан ...сэнэй монетэ... ...шэнжэнүүдээр ...лаата ба ойн бая... ...ны дые һайн ша... ...ны аар нэмэжэ гар... ...ССР-эй Финансын ...: СССР-эй Гүрэ... ...ны энэ:

...ны ермание бута ...ны а түйлаһаар 20 ...ны дэлэлдэ (1965 ...ны он);

...ны агай 50 жэлэй ...ны (1967 он);

...ны онуудта Эсэгэ ...ны ын Агууехэ ...ны аардай түйла... ...ны 5 жэлэй ойн хүн... ...ны он);

...ны Октябрийн социа... ...ны 60 жэлэй ойн ...ны 1977 он);

...ны ийнай дайда соо... ...ны хүнэй — СССР-...ны Ю. А. Гагаринай ...ны жэлэй ойн хүн... ...ны 1981 он);

...ны Союзай байгуу... ...ны жэлэй ойн хүн... ...ны 1982 он);

...ны Марксын түрэһөөр ...ны он, тэрэнэй наһа ...ны 100 жэлдэ зорюу... ...ны 1983 он);

...ны ийнай дайда соо... ...ны ын эхэнэрэй — ...ны ын В. Н. Терешкова...ны ээр 20 жэлэй ...ны ой);

...ны ны түрүушын хэблэг... ...ны Здоровой наһа ба... ...ны дэлэ зорюулагда...

...ны Пушкинай түрэһөөр ...ны ойдо (1984 он));

...ны Толовой түрэһөөр ...ны ойдо (1984 он);

...ны Менделеевэй түрэ... ...ны ойдо (1984 он);

...ны ооной хамгаалгын ...ны ийнда совет арадай ...ны ын 40 жэлэй ойн ...ны 1985 он);

...ны ба студентнэ... ...ны XII фести... ...ны ын ютодо үнгэрэ...гэрэгдэ зорюулагдаһан (1985 он);

— Ф. Энгельсэй түрэһөөр 165 жэлэй ойдо (1985 он);

— В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо (1985 он);

— М. В. Ломоносовой түрэһөөр 275 жэлэй ойдо (1986 он);

— 1986 ондо Эб найрамдалай улаасоорондын жэлые үнгэргэлгэдэ зорюулагдаһан (1986 он).

Нэмэжэ гаргагдаһан монетэнүүдэй нюур ба ара талань хуушанай түхэл шэнжэнүүд тэнь тон адли байха.

Монетэнүүдэй хажуу талаарнь иимэ бэшэгүүд байха:

— фашис Германие бута сохижо. Иилалта түйлаһаар 20 жэлэй ойн хүндэлэлдэ: «1965 оной майн 9», «1988» ба «Н» гэһэн үзэг. Тэдэнь хоёр одохоноор, точкоор хубаарилагдаха;

— Эсэгэ сроноо хамгаалгын Агууехэ дайнда түйлагдаһан Иилалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ: «1975 оной майн 9», «1988 он» ба «Н» гэһэн үзэг. Тэдэнь хоёр одохоноор, точкоор хубаарилагдаха;

— Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ: «Агууехэ Октябрьда алдар солоо», «1917—1967», «1988» ба «Н» гэһэн үзэг. Тэдэнь гурбан одохоноор, точкоор хубаарилагдаха.

Бусад монетэнүүдэй хажуу талада иимэ бэшэгүүд хэгдэхэ: «Нэгэ түхэриг», «1988» ба «Н» гэһэн үзэг. Тэдэнь гурбан точкоор хубаарилагдаха. Монетэнүүд туд тудтаа 55 мянган хэһэгээр һайн шанартай металлаар бүтээгдэхэ, суглуулхын тула хүн зондо худалдагдахаар хараалагдана.

Мүнөө хэрэглэгдэжэ байһан монетэнүүдэй хамта тэдэнийе гүрэнэй, кооперативна, нийтын предприятинууд, эмхи зургаануud, организацинууд, колхозууд, хүнүүд бүхы түхэлэй түлбэринүүдтэ абаха, мүн тооосоонуудта, нөөсэлгэнүүдтэ, аккредитивүүдтэ, почтоор эльгээхын тула ямаршье хизаарлалтагүйгээр СССР-эй банкнуудай эмхи зургаануудаар, Хэлхээ холбооной министерствын предприятинуудаар абтахэ ёһотой.

...ЖАРГАЛАА

...ны 1975 ондо Улаан-Удын кондитерска фабрикада ерэхэдэ, Дулма Убеева кондитерай мэргэжэл тухаи огто мэдэхэгүй байгаа һэн. Тэрэ ажалдаа үнэн шударгыгаар, неринаар хандадаг юм.

Октябрьска районно Советдэй депутат Д. Ч. Убеева һүнгагшедай захануудые дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын кондитерска фабрикын бригадир Д. Ч. Убеева.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮБ НЭЭГДЭБЭ

ЛОНДОН. КПССэй ЦКгай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Великобританида ерэд байһан тухай бэшэгэ, харуулха зорилготой совет хэблэлэй түб энэдэ нэгэдэбэ.

Британин болон гадаадын ороноудай газетэнүүдэй, мэдээлэлэй агентстванууудэй, радио ба телевиденний мянга таран корреспондентнүүд энэдэ болоһон хөөрэлдөөнүүд, уулзалгануud тухай бэшэхэ байна. Совет делегацийн гишүүдтэй, тэдэнтэй үдэшэлжэ ябагшадтай уулзаха, СССР-тэхи политическэ байдал тухай, тэрэнэй гадаадын политика тухай политическэ ба нийтын ажал ябуулагшадай һанамжануудые шагнаха аргатай юм.

«СССР һунгалтын һүүлээр. Демократие үрэдэхэлгын асуудалнууд» гэһэн темаар түрүүшын пресс-конференци энэдэ үшөөрөгдэбэ. СССР-эй Науканнуудай академийн Дэлхэйн экономикын ба улаасоорондын харилсаанай институтай директор Е. М. Примаков. Гадаадын ороноудтан ха

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ОЮУН БЭЛИГЭЭ ХҮГЖӨӨХЭ АРГАТАЙ

Ивалгын совхоз-техникумдэ студентнэрэй клуб үнинэн бии болгогдонхой юм. Тус клубай хүдэлмэрилэгшэд залуу үеэнэн сүлөө саг зүбөөр эмхидхэхые, гоё һайхание сэгнэжэ һургахые, зохеохы ажалаа абьяастайгаар хүмүүжүлхэ оролдодог байна. Һурагшад һуралсалайнгаа һүүлээр клубтаа ерэзд, өөрынгөө дурлаһан кружогто ябажа, уран бэлигээ хүгжөөхэ дүүрэн арга боломожонуудтай юм.

Энэ клубай директор С. С. Гаврилова даалгагдаһан ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Хоорой хүтэлбэрилэгшын мэргэжэлтэй Софья Содномовна дуу хүгжэмдэ дуратайшуулай кружогые 1972 онһоо таналгаряагүй хүтэлбэрилнэ. С. С. Гаврилова Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой юм.

«Хүгжэмтэ хабар» гэһэн студентнэрэй фестиваль Ивалгын совхоз-техникумдэ жэл бүри эмхитэйгээр үнэргэгэдэг юм. Хүгжэм дуутай, хатар наадатай, шог зугаатай энэ һаиндэртэ һурагшадай, багшанарай уран һайханай коллективүүд хабаадалсадаг. «Хүгжэмтэ хабар» фестивальда үргэн ехэ бэлэдхэл мүнөөшье эхилэнхэй. Энэ бэлэдхэл мүн гэ С. С. Гаврилованай хүтэлбэри доро ябуулагдана.

Студентнэрэй клубай ажал хүдэлмэритэй уншагшадаа саашань танилсуулхын тула, һүүлэй үедэ эндэ үнгэргэгдэһэн хэмжээнүүдые дурдая.

Интернациональна хачи барисаанай клубай гэшүүдэй үрялаараар Улаан-Удын индустриально-педагогическа техникумдэ һурадаг Лаосой, Монголой, Кампучиин, Афганистанай, Малигай һурагшад Ивалгаа айлшалһан баина. Тэдэнэр өөр өөрынгөө орон нютаг тухай хөөрэжэ, түрэл хэлэн дээрээ хүгжэм дуугаа зэдэлүүлжэ, сугларагшадые өхэтэ һонирхуулаа һэн.

Тувагай АССР-эй, Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэд Ивалгын совхоз-техникумдэ олоороо һурадаг юм. Тиимэһээ студентнэрэй клубай үүсхэлээр «Росси — манай түрэл нютаг» гэһэн үдэшэнүүдэй цикл үнгэргэдэг байна. Түрүүлэн «Тува Азиин тэг дунда оршодог юм» гэһэн үдэшые Туваһаа ерэ һэн һурагшад үнгэргөө. Тэрэнэй улаа яхад һурагшад «Яхад — баян дэлгэр хизааг юм» гэһэн үдэшэ үнгэргөө. Эдэ һаиндэрнүүдтэ хабаадагшад өөһэдынгөө республикын түйлалтануудтай танилсуулжа, арадайнгаа хүгжэм дуунай, хатар наадаһай дээжые дэлгээһэн байна. Иимэ үдэшэнүүд арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготойсор үнэргэгдэһэн юм.

Һонирхолтой үүлзалгануудай клубай гэшүүд РСФСР-эй арадай артист П. Т. Абашеевтэй үүлзалга эмхидхээ. Петр Тимофеевич өөр тухайгаа хөөрэжэ сугларагшадые һонирхуулза. Удаань Улаан-Удын хореографическа училищиин П. Т. Абашеевтэ заалгадаг һурагшад концерт харуулаа.

Гадна РСФСР-эй габьяата артоном А. Г. Дубровскаятай мүн лэ үүлзалга үнэргэгдөө.

Гадна энэ клубта хатарай, драматическа, фото-зурагай, өрсд арадай дуунай, өөдолой, шатарай кружогууд, амаралтын үдэрэй, «Юун? Хаяа? Хаана?» гэһэн клубууд хүдэлдэг байна.

Тус студентнэрэй клубай гэшүүд концертнэ агитбригадануудые эмхидхэжэ, малай үбэлжэлгын халуун хаһада малшадта, зунай сагта үбһэшэдэй бригадануудта айлшалжа, соёлой талаар хангагаг юм.

Ивалгын совхоз-техникумэй студентнэрэй клубай уран һайханай коллектив арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна фестивальда амжалтатэйгаар хабаадалсажа лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, олон тоото дипломуудаар шагнагдаһан байна.

Г. ДАГБАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ивалгын совхоз-техникумэй студентнэрэй клубай дэргэдэхи дуунай кружогой гэшүүд С. С. Гаврилова, С. Агбанова, Б. Доржиев гэгшэд буряад дуу дуулана. Баван дээрэ П. Н. Югин наадана. 2. Улаан-Удын индустриально-педагогическа техникумдэ һурадаг хари үүрэнүүдэй түлөөлэгшэд үүлзалгын үедэ.

Г. ЛУБСАНОВАЙ фото.

БАГЛАА ОЛОН СЭСЭГҮҮД СООҺОО

— Лариса, юун дээрэ һуунаб ши?

— Ябууд хүл дээрээ... Энэ хэнэй сүүмхэб? Абагты, ойлгоҺыем таһална.

— ...Үгы, та яатараа һархайнабта? Танай гоёые харахаяа ерээгүйбди.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн хаахаанагүй гарана. Зал соо хүнэн ябаха харгынууд булгадаа дүүрэшэнхэй. Бүгшэм. Конкурс хараха дуратайшуул угаа олон. Буряадай оперо ба баледэй театрай баишангай урдуур хөөрсэгэнэжэ байгаа бэлэн. Һууригүй, гансал зогсохо биледдүүдэй ехэ олоор худалдагдаһанһаа энэ зоболон үзэгдэбэ ха.

Республикын научно-методическа ба комсомолой Улаан-Удын горкомой залуушуулай түбүүдэй энэ харалгые иимэ муугаар эмхидхэһэндэнь, Байгалай эрьедэ һалбарһан эгээл гоё сэсэг болохо һанаатай хабаадагша хорин нэгэн басагад ба энэ хэмжээндэ мүнгэ өөри һомолһон эмхи зургаачуудуд: «Туяана» гэжэ оёдолой-үйлдбэриин нэгэдэл, авиационно, «Теплоприбор», гар бэлэгэй туршалгын заводууд, нарин сэмбын комбинат, республикын МВД-гэй ГАИ, «Лива», «Прибайкалец», «Кондинский» кооперативууд, Загарайн соёлой-спортивна комплекс...— ороидоошье эзэмэтэй бэшэ. Гоё һайхан хубсаһанай, уян нугархаин сэбэр сэмсэгэр бэсын конкурснуудта басагад бүхы арга шадалаараа оролдоо. Уян нугархайн конкурсын болоходо, энэдэг, пакистан, баальна, мүнөө үеын хатарнууд, шог егто сценкэнүүд ехэ олон байгаа. Оля Тахарова буряад хонишоной хатар һайханаар гүйсэдхэжэ, олоной халуун альга ташалгаар үдэшэгдэбэ. Зүүн арадуудай хатарай «Лотос» гэжэ ансамбльда хатардаг, мүнөө конкурсдо хабаадажа байһан басагад мүн лэ гоёор, уян нугархайгаар хатараа. Юля Ростовская, Марина Первушина ба бусад сугларагшадай зүгһөө халуун дэмжэлгэдэ хүртөө.

«Ретро», «Лотос», «Аттракцион» ансамбльнууд, «Магтаал» гэжэ буряад дуунай, шэмээшэгүүдэй хоорнууд эндэ хабаадаа юм. Гэбэшье «Зужэглэмэл шоу» гэжэ бэшээтэй нэрдээ энэ харалга хөрөөгүй гэжэ һанагдана. Забһарлалнуудта «Туяана» гэжэ нэгэдэлэй туршалгын цехэй модельернүүд мөодно хубсаһануудые харуулаа.

Жюрин бүридэлдэ Буряадай арадай поэт Д. З. Жалсараев, СССР-эй арадай артистка Л. П. Сахьянова, РСФСР-эй арадай артист П. Т. Абашеев, нарин сэмбын комбинадай директор К. П. Альцман ба бусад байлсаа.

Байгалай эгээл гоё сэсэг, эгээл сэбэр дангина — П. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин студентка Алла Бэдиева гэжэ жюри тодорхойлбо. Алла Югославиа сшохо түлөө һогүй путевкоор шагнагдажа, Москва хотодо мөн һерада үнгэргэдэхэ гоё һайханай бүхэсоюзна конкурсдо хабладаха эрэгдэ хүртэбэ. Зал соо сугларагшадай дура буляаһан нарин сэмбын комбинадай манекенщица Лариса Мункуева тусхай шангаар шагнагдаа.

И. ТУМУРОГА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. БГПИ-гэй студентка Е. Будаева; 2. Конкурсдо илагша А. Боднева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото-зурагууд.

Иимэрхүү хэмжээ «буулганнуудэ эмхидхэлэй талаһаа юундэ ходоодоо хохидодог гээшэб гэһэн голхорол «Байгалай сэсэг» гэһэн Буряад ороной эгээл сэбэр дангина тодорхойлолгын конкурс хараха бэйхада түрөө һэн. Республикын хэмжээтэй иимэ конкурс түрүүшынхиеэ үнэргэгдэбэ (Улаан-Удын эгээл сэбэр басага тодорхойлгын конкурс зүн болоо бэлэй) Эхи эмхигүй юумэн эндэ олон байгаа. Нэгэдэхеэр, удэшын долоон часта эхилхэ конкурс хожомдожо эхилээ. Жюрин гэшүүдэй булгадаа өөхые хүлеэхэ сагшье болоо. Конкурсын үедэ угаа удаан забһарлалтануud (антрактнууд) байгаа. Һүчиин час багта арайшье гэжэ эдэ бүгдэ дүүрээ һэн. Харин эгээл сэбэр дангина үшөө тодорхойлогдоогүй, үглөедэрынь үргэлжэлхэ байба. Хоердохёор, хүгжэмэй, гэрэл туяагай техникэ хэрэгтэй сагта хүдэлэнгүй, конкурсдо хабаадажа байһан басагадай ба хараагшадайшье тэсэбэриие ялала «гэжэгэнүүлээ» даа.

Иимэрхүү хэмжээ «буулганнуудэ эмхидхэлэй талаһаа юундэ ходоодоо хохидодог гээшэб гэһэн голхорол «Байгалай сэсэг» гэһэн Буряад ороной эгээл сэбэр дангина тодорхойлолгын конкурс хараха бэйхада түрөө һэн. Республикын хэмжээтэй иимэ конкурс түрүүшынхиеэ үнэргэгдэбэ (Улаан-Удын эгээл сэбэр басага тодорхойлгын конкурс зүн болоо бэлэй) Эхи эмхигүй юумэн эндэ олон байгаа. Нэгэдэхеэр, удэшын долоон часта эхилхэ конкурс хожомдожо эхилээ. Жюрин гэшүүдэй булгадаа өөхые хүлеэхэ сагшье болоо. Конкурсын үедэ үгаа удаан забһарлалтануud (антрактнууд) байгаа. Һүчиин час багта арайшье гэжэ эдэ бүгдэ дүүрээ һэн. Харин эгээл сэбэр дангина үшөө тодорхойлогдоогүй, үглөедэрынь үргэлжэлхэ байба. Хоердохёор, хүгжэмэй, гэрэл туяагай техникэ хэрэгтэй сагта хүдэлэнгүй, конкурсдо хабаадажа байһан басагадай ба хараагшадайшье тэсэбэриие ялала «гэжэгэнүүлээ» даа.

Спорт — Спорт — Спорт

ШАТАРАЙ ҺОНИН

Профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүүрэбэ. Түрүүшын дүрбэн наадында Баир Митыпов шадэмар бэрхээр мүрысэжэ, эрхимлэһэн байгаа. Мүн удаадахи табадахи нааданда түрүү һуури буляалдажа ябаһан Эдуард Халудоровые шүүһэн, зургаедахида Николай Маншеевтэй тэнцэһэн байба.

Долоодохи үүлзалга. Эндэ нааданда эрхимлэжэ ябаһан Баир Митыпов Илья Елсуков хөөрөй үүлзалга олоной анхаран татаба. Эндэ Митыпов болгоомжогүйгөөр наадажа, нэгэ хүбүүгээ алдаа. Нугоодэнь үлүү хүбүүтэй болгоһоор, бодонуулаа андалдахадаа, байдалаа бүри һайжаруулжа шадаа. Наадаха сагай дүүрэхын урдахана Митыпов түрүүшынхиеэ шүүгдэжэ, хорин нугоодэнь үлүү очкотой болоо. Һүүлшын нааданда Елсуков Самгиловые шүүхэдээ, дүн хамта 8,5 очко абажа, бүлгэмэй чемпионой нэрэ эзэлдэ хүртэбэ. Митыпов эрхимлэгшэһээ хахад очкоор гэгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлээ. Совет Армидэ алба хэжэ ябаһан И. Василиада 6 очкотой боложо, гурбадахи һуурида гараһан байна.

Мүрысөөн тухай хэлэн һанамжа Бүхыдоо спортивна наадан эмхи гүримтайгаар үнгэрөө. Зүгөөр мүрысөө үнгэргэһэн профсоюзуудай спортын бүлгэм нааданда ерэһэн шатаршадай байха байра, эдэ хоолоор хангалга эмхидхээгүй. Эндэ түс бүлгэмэй клубые хүтэлбэрилэгшэ В. И. Мацуков зэмэтэй.

* * *

Эхэнэрнүүдэй дунда үнэргэгдэһэн үүлзалгада Евгения Солдатова хэзээ хэзээнэйхиһээ һүбэлгэн бэрхээр наадажа, чемпионой нэрэ эзэлдэ хүртэбэ. Тэрэ дун хамта 8,5 очко абаһан байба. Улаан Удын 14 дэхи дунда һургуулиин 7 дохи классай һурагша Виктория Байдаева 8 очкотой боложо, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Нэгэдэхи разрядай нормативыг дүүрэбэ. 44 дахи һургуулиин 10-дохи классай һурагша Екатерина Мандреева гурбадахи һуурида гараһан байна.

* * *

Технологическа институтдай шатарай клуб соо арадаа эрдэм һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда командаараа түрүү һуури эзэлэһэн түлөө мүрысөөн болоо юм. Нааданда багшанарай технологическа институтдуудай, Буряадай эрдэмэй түбэй, Октябрьска районой суглуулагдамал команд лануud хабаадаһан байгаа. Эндэ хүүгэдэй спортын 8 дахи һургуулиин шатаршадһаа бүридэгдэн Октябрьска районой команда 11,5 очкотойгоор түрүү һуури эзэлбэ. Эдэнэртэ арадай эрдэм һуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой грамота, үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Л. ГАРМАЕВА,
мүрысөөнэй судья.

КОНКУРСНУУД СОНОСХОГДОБО

Байгша оной июнь һарада Шэтын областиин Агын автономито округой Зүдхэли нютагта оршодог «Родина» колхозой байгуулагдаһаар 60 жэл гүйсэхэнь. Энэ ойтой дашарамдуулан, тус колхозой правлени, партком, профком, Зүдхэлиин сомоной Советэй гүйсэдком, нютагай иитын эмхи зургаануud конкурс соносхобо.

Эдэ жэлнүүдэй туршада Зүдхэли нютаг танигдашагүйгөөр хубилһан, ажахынь горитойгоор хүгжэһэн байна. Эндэхи малшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, уран зохеолшод, спортын мастернууд орон нютагаа холуур суурхуулаһхай.

Зүдхэлиин «Родина» колхозой 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, уран һайханай конкурс соносхогдобо. Элдин һайхан тоонто нютаг, эндэ ажаһуудаг ажалша зон тухай уран һайханай эрхим бүтээлнүүд, дуунууд олоор зохеогдохо гэжэ зүдхэлиинхид хүлеэнэ.

Энэ конкурсдо ямар зохёолнууд табигдаха ёһотойб гэбэл, академическэ арадай хоорнуудай, дуушадай бүлэгүүдэй, солистнуудай гүйсэдхэхэ дуунууд, бусад зохёолнууд, станкова уран зураг, графикын бүтээлнүүд, «Родина» колхозой анхан бии бололго, ажахынь социально-экономическа хүгжэлтэ тухай статья, очеркнууд дурадхагдаха болоно.

Жанр бүхэнэй эрхим бүтээлнүүдэй түлөө эмхидхэлэй комитет шангуудые тогтоонхои. Дуунуудай түлөө нэгэдэхи шан: хүгжэмдэнь — 300 түхэриг, үгэдэнь — 200 түхэриг, хоёрдохи шан — тус тустаа 200—100 түхэриг; гурбадахи шан — 150—100 түхэриг. Мүн баһа дуунуудай түлөө урмашуулгын табан шан барюулагдаха.

Уран зураг, графикын талаар 150—100—80 түхэриг, драматургиин талаар 150—100—80 түхэриг, гурба-гурбан шангууд тогтоогдоо. Тиихэдэ колхозой түүхые харуулһан статьянуудай түлөө мүн лэ 150—100—70 түхэригэй гурбан шан барюулагдаха юм.

Д. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ ТАБИГДАХАНЬ

Куклын театрай коллектив болгар драматург Рада Московагай «Куда ты, жеребёнок!» гэжэ зүжэг һаяар харуулхань. Энэ зүжэг хадаа гансашье Болгарида бэшэ, мүн дэлхэйн олон оронуудай харагшадта һайшаагданхай юм. Тиихэдэ манай ороной хэдэн хотонуудай театрнуудта табигдаһан байха.

Ленинградай режиссёр А. Веселов зүжэгые табина. Урда тээнь манай театрта тэрэнэн хүтэлбэри доро «Потерялся рыжий клоун», «Солнышко и снежные человечки», «Чудеса для Алисы» гэһэн зүжэгүүд бэлдэгдэнэн байгаа.

Уран зурааша В. Кинович зүжэгэй үйлэнүүдые гоёон шэмэглээ. Зүжэг зунай сагта үргэн ехэ талмай дээрэ харуулагдадаг юм. Тиимэһээ тэрээндэ театрай бүхы зохеохы коллектив хабаадуулагданхай.

М. ЦЫДЕНОВ.

УРМА БАЯРТАЙ

Захааминай районой агитбригадануудай артистнууд бүлэг бүлэгөөрөө тараж, Буряад ороной хэдэн районуудта уран һайханай концертнүүдые табижа, шагнагша, хараг ша хүн зочойнгоо сэдьхэл дурые буляаба. Эдэ бүлэгүүдэй нэгэнтэй ушарха, үянгата аялга дуунь, һайхан хатар наадыень Хяагтын районой Баян-Булагай хүн зон хаража хүжарлаа. Холын хада уулата Захааминһаа ерэжэ, ажалша зонһоо амар мэндые асарһан нүхэдые нэрлэхэ шухала. Тэдэ хэд бэ гэбэл, Александр Абидуев — редакциин хүдэлмэрилэгшэ, Мизаил Цыбенов — Хамни нютагай сёёлой байшангай методист, Ринчин Цыденов — Хамниин совхозой малшан, Николай Тарбаев — сёёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ, Бато Соктоев — сёёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ, Борис Тарбаев — «Санага» гэжэ хатар дуунай ансамблие хүтэлбэрилэгшэ, Лилия Ламаева — багша, Оксана Намсараева — райпогой хүдэлмэрилэгшэ, Дарима Балданова — Енгорбой нютагай сёёлой байшангай директор, Сэсэгма Жамьянова — «Санага» ансамблиин балетмейстер, Гэрэлма Цыденова — ород хэлэнэй ба литературын багша. Владимир Шагдуроа Шара-Азаргын сёёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ, энэ бүлэгые толгойлогшо, Буряадай АССР-эй сёёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валерий Дондопович Халзанов гэгшэд болоно.

Ф. МАНЖИХАНОВ.

«СТУДЕНТНЭРЭЙ ХАБАР»

Буряадай хүдөө ажахын институтай нитэ мэргэжэлнүүдэй факультедтэ һаяшаг студентнэрэй пресс-туб эмхидхэгдэбэ. Энэ туб хадаа студентнэрэй һуралсал, һуралсалһаа гадуур хэдэг хүдэлмэри, ажабайдал тухайнь институдайнгаа олон хэһэгтэй газетэдэ, радиогоор республиканска газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ хөөрэхэ зорилго урдаа табина. Тэдэ журналистын мэргэжэлые шудалхаяа эрмэлзэнэ бшуу.

Доро үгтэһэн бишыхан мэдээсэл тус институдай нэгэдэхи курсын студент Иго Николаев бэшээ.

Манай институдта үнэргэгшэ үдэрнүүд ехэ хүлөөтэй байгаа. «Студентнэрэй хабар» гэжэ фестивальда бэлдэлгэ болоожо, табан факультедэй студентнэр уран һайханай концертнүүдые табяа. Факультет бүхэн студентнэрэй өөһэдынгөө гараар хэһэн бүтээлнүүдые ороной үзэмжэдэ табяа (эдэ бүтээлнүүд һуралсалай институдуудай хоорондо үнэргэгдэхэ выставкэдэ табигдажа, худалдагдаха юм), ханьн газетэнүүдые гаргаа. Соёлой талаар жэл соогоо эрхилһэн худэлмэри тухайгаа хөөрэһэн планшедүүдые зохёогоо.

«Студентнэрэй хабар» гэһэн харалга институтамнай түгэсэжэ, жюри эрхим хатар, дуунуудые, дуушадые нэрлээ. Һайн хоорнууд, студентнэрэй өөһэдынь зохёоһон дуун, шүлэгүүд олон байгаа.

И. НИКОЛАЕВ.

Кино, театрнуудта

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
Бахчисарайский фонтан — в 19-30.
БУРЯТСКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ им. Х. НАМСАРАЕВА
Ч. Айтматов «Плаха» — в 19-30.
РУССКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ
Премьера Дон Хуан — в 19-30.
БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
ДК (Рассвет» (пос. авиазавода) — концерт лауреата международных и всесоюзных конкурсов заслуженного коллектива Молдавской ССР государственного академического ансамбля народного танца «ЖОК» — в 19-30.
«ДРУЖБА»
Боль молочного зуба — в 9-40, Связь через Пиццерию — в 11-20, 13-50, 16, 18-30, 20-50 (удл),
«РОДИНА»
Куда доскачет ранняя пташка — в 10, 16, Офицер с розой — в 12, 14, 18, 20, 21-50.
«ПРОГРЕСС»
Красный зал — Дама с попугаем — в 10, 12, 14, 16, 18, 20. Зеленый зал — Эпизод в Западном Берлине — в 9-40 13-20, 15-20, 17-20, 19-20, 21-20, Чудесный лес — в 11-40.
«ЭРДЭМ»
Мультфильмы — в 9-40, 12-40, Дай лапу, друг! — в 11-10, 14-10, Беглецы — в 15-40, 17-30, 19-40, 21-40.
«ОКТЯБРЬ»
Калоши счастья — в 9-40, Связь через Пиццерию — в 11, 13, 15, 17, 19, 21.
«АРШАН»
Рэгтайм (2 серии) — в 18-30, 21.
«БАЙКАЛ»
Узник замка ИФ (фильм 1-й, 2 серии) — в 18, 20-30.
ВИДЕОЗАЛ «Премьера»
Языческая мадонна — в 10, 15-10, Свет за шторами — в 11-40, Похищение по венгерски — в 13-20.
ВИДЕОЗАЛ «Октябрь»
Приключения бельчонка Мики — в 10, 14-30, Подозреваются все — в 11-20, Она и он — в 13-10, Наследство казначея Стамбула — в 15-50
ВИДЕОТЕКА (ул. Иванова, 19)
Сборник мультфильмов — в 11, Рысь возвращается — в 12-10, Садко — в 13-50, Охота на лис — в 15-40, Соучастие в убийстве — в 17-10, Новые амазонки — в 19.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

М. С. Горбачевой Лондон ошохоео мордоһон тухай, Совет хүтэлбэригшын Великобританиин ниислэл хото өрөөд байһан тухай ТАСС-ай материалнууд номерто нитэлэгдэбэ. Байгша оной мартын 26-да һунгагшадай хахадһаа ехэ дуу абаагүй округуудта СССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ ажалша коллективуудта түлэг эхилбэ. «Бурятгеология» гэжэ нэгэдэлэй геофизическэ экспедициин, Сэлэнгын модоной базын, Хяагтын районой «Дружба» колхозодо болоһон һунгалтын үрда тээхи суглааануудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд «Эрхимүүдэй эрхимүүдые дэбжүүлнэбди» гэһэн нитэ гаршаг доро барлагдаба.

Түрбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод үбэлэй эртын хурьгадые абаха талаар нилээд дуршэһэн байха юм. Энэ ажахын хонишодые байгша оной түл абалгын халуун хаһые ямараар үнгэргэһэн тухай хөөрэһэн Л. Хардаевай «Ажахын тоосоной бригадада» гэжэ гаршаг-тай корреспонденци уншагшадай һонорто табигдаа.

Мүнөөдэр — Элүүр энхын бүхэдэлхэйн үдэр.

Сэнхир экран

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Шатануud». Уран һайханай публицистическэ дамжуулга. 11.05—Шэнэ һонин. 11.15—Кино-мэдээсэл. 12.15 — Һайгаали хамгаалха тухай программа. 13.15 — Баскетбол. США-гай студентнэрэй чемпионадай түгэсхэл. 16.35—Шэнэ һонин. 16.50—Кембриджска университедэй хоорой концерт (Великобритани). 17.15—Элүүр энхын бүхэдэлхэйн үдэртэ. Баримтата фильмууд. 17.55—«Каштанка»—уран һайханай фильм. 19.00—«Эрдэм ухаан: теории, туршалга, бодото байдал». 19.45—«Мүнөөдэр—туби дэлхэй дээрэ». 20.00—СССР-эй Конституци ба нацинууд хоорондын харилсаанууд. 20.50—«Кичорежиссер Х. Нарлиевай фильмуud. «Фраги—разлученный со счастьем». 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.50 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 23.10 — «Хараа бодол». 00.40—Ехэшүүлдэ мультфильмнууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Объективтэ — ан амитед». 9.35—Гэрэй академи. 10.05, 12.05—Англи хэлэн 10.35—«Куликовой поли». 11.05—«Куксыниксиуудэй зохеол бүтээлнууд». 11.35—Географи. 5-дохи класс. 12.35—«Софья Ковалевская»—2 серитэй уран һайханай фильм. 3-дохи сери. 13.40—Шэнэ һонин. **Улаан-Удэ.** 17.25—Мультфильмнууд. 18.25—Буряад ороной һонинууд. 19.25—Буряад хэлэнэй хэшээл. 20.10—«Булагууд» «Студентнэрэй хабар» гэһэн фестиваль. БСХИ-гэй уран һайханай бүлгэмэй концерт. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—«Харгын аюулгүй байлгые сахиха» 21.20—Белорусскин ССР-эй Гостелерадио. 22.00—Время. 22.50—«Союзна республиканууудай студинуудай фильмууд. «Мы и наши лошади»—уран һайханай фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50 96, приемная—2 54-54, зам. редактора—2-68 08, зам. редактора — 2-62 62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства—2 61-35, сельского хозяйства—2-64 36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21, 2-57-63, информации—2-3'-05, переводов—2-54 93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35 95, собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск — 55-6-99

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35 Н 00485. Заказ № 81. Индекс 04610

СССР-эй ОБ

обкомой бюрогой заседа
соо гэр байра бариха тү
асуудал зүбшэн хэлсэбэ.
барилгые ехэ болгохо та
хүдэлмэри ябуулагдана
Министрнуудэй Советэй
Арбан хоёрдохи табан жэл
бэлэжэн метр гэр ашаглал
мянган квартира болоно.
мта гэр байра барилга х
Гэр байра абаха ээлжэн
Энэ асуудалаар хүн зоной
байра ашаглалгада оруулх
дэргүй. Тиихэдэ арадай де
үсэб ороидоол 65 проце
бариха түсэб 88 процент,
сэб 77 процент дүүргэгдэ
цагаирна. Гэр байра ашагл
«Занстрой» ПСО (Жигимонт
үргэжэ шадангүй, түсэбэй
нтдэ хүргэнэн байна. Тиих
Тарбагатайн районуудта г
түсэб дүүргэгдээгүй. Улаа
ха түсэб 81 процент дүүрг
10 процентээр үсөөн гэр
бэлэжэн метр гэр ашаглал
ойматериалы» нэгэдэлэй,
ЦК-гай гэшүүн, МНР-
й шангай лауреат,
Монгол Соёомын Уд
бажа, хамта ябаһан
тасилсуулаад, ха
ургажа абаһандань
ыдэтэ баяр баясха
од, республикынгаа
амдалай комитедэй
ийлэри тухай, совет
туралхаяа Чернобы-
дээрэ болоһон аюу-
монгуудые усэхалт-
тион тугриг, Арме-
ида, хахад миллион
ижжуулһан тухайгаа
Монгол ороондэ Эб
ай худэлөөн мүнөө
жэлэйнгээ ой тэм
баина. Айлшад Бу-
ластной комитедтэ
ьёл уула зураглаһан
уран зураг бэлэг-

БЛООН БО

обкомдо республи-
мэдээсэл тараа-
лнуудэй түлөөлэг-
тиин райкомуудай
й таһагуудые дааг-
блоон болобо.
ее КПСС-эй обко-
арь Л. Ч. Нимаева
хэлэжэ нэгээ.
обкомой хэблэлэй
авгша Б. Н. Дамба-
эй арадай депу-
нугалтын дүнгүүд
ниитэ мэдээсэл та-
исэлнүүдэй саашан-
нууд тухай элидхэл

КПСС-
лэй-парт
гаһые д
үгэ хэл
гэрэгшэ
ралдаһан
тогтобо,
«Буряе
дактор
ликын
урда тэ
харуулһа
һанамжа
Зублаа
хэл хэг
табижа,
абаһан Е

АНИ ЁҺС
УЛЗАЛ

Арадай Республи-
рэмдэлай комите-
эгшэд манай рес-
ниислэл хото —
ерэжэ, КПСС-эй об-
етарь Л. Ч. Нимае-
й партиина ба совет
ргшэдэй үүлзаба,
ршалаад, партий
екретарь республи-
дэй, ажал хэрэгүүд
обэ.
Монголой делега-
лбэриилжэ ябаһан,
ЦК-гай гэшүүн, МНР-
й шангай лауреат,
Монгол Соёомын Уд
бажа, хамта ябаһан
тасилсуулаад, ха
ургажа абаһандань
ыдэтэ баяр баясха-
од, республикынгаа
амдалай комитедэй
ийлэри тухай, совет
туралхаяа Чернобы-
дээрэ болоһон аюу-
монгуудые усэхалт-
тион тугриг, Арме-
ида, хахад миллион
ижжуулһан тухайгаа
Монгол ороондэ Эб
ай худэлөөн мүнөө
жэлэйнгээ ой тэм
баина. Айлшад Бу-
ластной комитедтэ
ьёл уула зураглаһан
уран зураг бэлэг-

Монгол
хоорондс
гэжэ мэ
мэй тал
тануудаа
шэлөөрэ
болгон,
мүүжүүл
үнэргэгд
ческа ко
Тэрэнэ
Эрдэнэт,
түлөөлэг
Буряадай
тист Ми
Баатар х
сор» гэй
ваа респ
тэ оршо
дай мэрг
бөлдээ я
хэ мэтээ
дуудай х
дэжэ бай
Мүнөө
дай респ
далай ко
мэриэй
шэлөөрэ
зорилгото
Айлшад
бинат ou
озерскын
түсэбтэй.

ЗУРАГ
залгын у
С.

Редакт
Р. Б. ГАР